

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Укладачі:

**Ольга Гоменюк, Іван Качурик, Вадим Шелудько, Роман Кухарчук, Андрій
Рябко, Павло Біліченко, Ніна Ільїна, Світлана Мисник**

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

**ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
першого (бакалаврського) рівня
ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ**

«Середня освіта (Фізика та інформатика)»

Предметної спеціальності 014.08 Середня освіта (Фізика)

Спеціальності 014 Середня освіта

Кваліфікація: Бакалавр із середньої освіти.

Вчитель фізики закладу загальної середньої освіти.

Вчитель інформатики закладу загальної середньої освіти.

Глухів – 2024

УДК 378 : 377] (07)

Н 31

Рекомендовано до друку та розповсюдження вченою радою Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка (протокол № 8 від 28.02. 2024 року)

Рецензенти:

Укладачі:

Гоменюк Ольга Володимирівна – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізико-математичної освіти та інформатики, гарант ОПП;

Качурик Іван Іванович – доктор фізико-математичних наук, професор кафедри фізико-математичної освіти та інформатики;

Шелудько Вадим Іванович – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізико-математичної освіти та інформатики;

Кухарчук Роман Павлович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізико-математичної освіти та інформатики;

Рябко Андрій Вікторович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізико-математичної освіти та інформатики;

Біліченко Павло Генадійович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту;

Льїна Ніна Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту;

Мисник Світлана Олексіївна – асистент кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту.

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за ОП «Середня освіта (Фізика та інформатика) / укладачі: Гоменюк Ольга, Качурик Іван, Шелудько Вадим, Кухарчук Роман, Рябко Андрій, Біліченко Павло, Льїна Ніна, Мисник Світлана. Глухів. 2024. 79 с.

У посібнику наскрізну програму практичної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за ОП «Середня освіта (Фізика та інформатика), висвітлено зміст та методичні вказівки щодо організації практик, подано зразки звітної документації.

Посібник призначено для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня за ОП «Середня освіта (Фізика та інформатика), а також науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	2
I. ПРОГРАМА БЕЗВІДРИВНОЇ (НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ) ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	6
II. НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ	13
III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	19
IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНО-ЗАЛІКОВОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	24
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	40
ДОДАТКИ	43

ПЕРЕДМОВА

Особливе місце в навчальному процесі займає практика як засіб поєднання теоретичних знань і формування практичних навичок, є важливою складовою системи університетської освіти. Вона спрямована на поєднання теоретичних знань, отриманих студентами під час навчання, з набуттям практичних умінь і навичок за відповідною спеціальністю.

Педагогічна практика – це навчальні заняття, що проходять у реальних умовах майбутньої діяльності студента в ролі вчителя. Особливість діяльності студента-практиканта як учителя-початківця у порівнянні з діяльністю більшості молодих спеціалістів полягає в тому, що суспільство ставить перед ними ті ж самі за складністю цілі і завдання, що і перед досвідченими вчителями. Тому університет повинен забезпечити формування у кожного студента системи основних знань, умінь, навичок і особистісних якостей, без яких практично не можна розпочати роботу в школі. Для розв'язування цієї важливої проблеми значну роль виконує педагогічна практика.

Організація практичної підготовки студентів в університеті враховує специфіку галузі фізико-математичної освіти та інформатики, має систематичний характер. Наскрізна програма педагогічної практики студентів фізико-математичних спеціальностей та інформатики передбачає безперервність та послідовність її проведення у процесі набуття достатнього обсягу знань та умінь відповідно до кваліфікаційної характеристики фахівця освітнього ступеня "бакалавр".

Наскрізна програма практики здобувачів вищої освіти спеціальності 014.08 Середня освіта (Фізика та інформатика) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – це основний нормативний та навчально-методичний документ, що визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця відповідно до освітніх програм (ОПП, ОНП, ОТП) підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем "Бакалавр", що згідно з навчальним планом регламентує послідовність, тривалість різних видів практики, визначає мету, завдання та місце кожного виду практики у структурно-логічній схемі підготовки фахівця, визначає перелік компетентностей (галузевих, базових, специфічних), що формуються наскрізною системою практик у професійній підготовці майбутнього спеціаліста.

Система практичної підготовки відповідно до ОП "Середня освіта (Фізика та інформатика)

№ ОК	Назва практики	Семестр	Кількість кредитів / годин	Тривалість (тижнів)		Форма контролю
				денна	заочна	
ОК33	Безвідривна (навчально-методична) практика	3	3/90	2	1	диф.залік
ОК34	Навчально-виховна практика в закладах оздоровлення та відпочинку	6* 4**	3/90	3	1	диф.залік
ОК35	Навчальна обчислювальна практика	7* 5**	3/90	2	1	залік
ОК37	Навчально-залікова педпрактика	8* 6**	8/240	6	3	диф.залік
ВСЬОГО			23			

* - для здобувачів, які навчаються 3 роки 10 місяців

** - для здобувачів, які навчаються 2 роки 10 місяців

Нормативні вимоги щодо місця практики в освітньому процесі та їх організаційно-методичного забезпечення ґрунтуються на: Конституції України, Законах України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про колективні договори та угоди», «Про оплату праці», «Про охорону праці», «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних»; постановах КМУ №1134 від 17.08.2002р.; Про затвердження нормативів чисельності студентів, аспірантів, докторантів, здобувачів наукового ступеня кандидата наук, слухачів, інтернів, клінічних ординаторів на одну штатну посаду науково-педагогічного працівника у ВНЗ III-IV р.а. та ВНЗ з післядипломної освіти державної форми власності, №266 від 29 квітня 2015 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», №1187 від 30 грудня 2015 року «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» зі змінами, внесеними постановою КМУ від 10 травня 2018 р. № 347 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187», №1341 від 23 листопада 2011 р. «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»; №579 від 12 серпня 2015 р. «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність»; постанові КМУ № 261 від 23.03.2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)». наказах МОН від 07.08.2002 р. №450 «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів», наказі МОН України від 12.10.2017 №1368 «Про зміни до наказу МОН України від 12.05.2016 року №506 «Про затвердження Переліку предметних спеціалізацій спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за яким здійснюється формування і розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей (предметних спеціалізацій) в системі підготовки педагогічних кадрів», наказі МОН № 93 від 8 квітня 1993 р. «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міносвіти № 351 від 20.12.94 р. «Про внесення змін до Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України»; Концепції «Нова українська школа»: концептуальні засади реформування середньої школи, схваленої рішенням колегії МОН України №10 від 27.10.2016 року; Методичних рекомендаціях до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти («Внутрішня система забезпечення якості освіти: Абетка для директора»); Стратегії розвитку Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка на 2021-2025 роки, Статуті Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Правилах внутрішнього розпорядку; Положенні про організацію освітнього процесу в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка та інших нормативних документах.

Практики є обов'язковим компонентом підготовки фахівців із вищою освітою. Практики передбачають безперервність та послідовність їх проведення у разі формування необхідного обсягу теоретичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

Наскрізна програма практики – це основний нормативний та навчально-методичний документ, що визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця відповідно до освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр», що згідно з навчальним планом регламентує послідовність, тривалість різних видів практики, визначає мету, завдання та місце кожного виду практики у структурно-логічній схемі підготовки фахівця, визначає

перелік компетентностей (загальних, фахових, предметних), що формуються наскрізною системою практик у професійній підготовці майбутнього спеціаліста.

Комплекс педагогічних практик є логічною частиною системи професійної підготовки вчителя, спрямованою на формування у майбутнього педагога комплексу загальних компетентностей, зокрема

ЗК 1. Громадянська. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 2. Соціальна. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 3. Культурна. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК 4. Лідерська. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК 5. Підприємницька. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.

Наскрізна програма практичної підготовки програма здобувачів вищої освіти спеціальності 014.08 Середня освіта (Фізика) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти складена на основі ОП "Середня освіта (Фізика та інформатика)" Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, навчального плану.

Головними умовами ефективності практик студентів є теоретична обґрунтованість, навчаючий та виховний характер, комплексний підхід до їхнього змісту та організації, систематичність і наступність.

Відповідно до Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>) студенти при проходженні практики зобов'язані: до початку практики одержати від керівника практики від учбового закладу консультації щодо оформлення всіх необхідних документів; своєчасно прибути на базу практики; у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників; вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії; нести відповідальність за виконану роботу; своєчасно скласти залік з практики.

Студенти, що проходять практику у ЗЗСО, мають дотримуватись певних вимог. Студент-практикант зобов'язаний своєчасно виконувати всі види робіт, передбачені програмою практики, проводити навчально-виховну роботу, забезпечуючи єдність навчання, розвитку та виховання учнів:

- під час практики студент повинен показати себе як вчитель-початківець із високим рівнем громадської активності та глибокою зацікавленістю до педагогічної роботи, повагою до учнів;

- студенти-практиканти мають право з усіх питань, що виникають у процесі практики, звертатись до керівників практики від університету; вносити пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу, організації практики; брати участь у громадському та профспілковому житті освітнього закладу, у конференціях та нарадах; користуватись бібліотекою, кабінетами та науково-методичними посібниками, що в них зберігаються;

- студенти-практиканти зобов'язані з'являтися в освітній заклад за 20 хвилин до початку занять та знаходитись там протягом 6 годин робочого дня; або бути присутнім протягом всіх уроків у дистанційному режимі;

- студент-практикант повинен мати охайний вигляд, бути зразком працьовитості, організованості, ввічливості, завжди проявляти відповідний педагогічний такт у спілкуванні з учнями, вчителями, адміністрацією та батьками, брати активну участь у громадському житті колективу навчального закладу;

- кожен студент веде щоденник, у якому фіксує результати спостережень та аналізу навчально-виховної роботи з учнями, а також складає плани-конспекти для проведення ним уроків та позакласних заходів із фаху;

- практикант організовує свою діяльність у відповідності з вимогами статуту навчально-виховного закладу, виконує правила внутрішнього розпорядку, виконує вказівки адміністрації та керівників практики. У разі невиконання вимог, які ставляться до практикантів, порушник може бути усунутим від проходження практики;

- студент, якого усунули від практики, або студент, робота якого під час педагогічної практики визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчальний план даного семестру. За рішенням Ради факультету йому можна призначити повторне проходження практики без відриву від навчальних занять в університеті.

- на період практики один студент із групи, що проходять практику у відповідному закладі освіти, призначається старостою групи. В обов'язки старости входить облік відвідування студентів, загальна організація роботи, повідомлення студентів про колективні консультації та семінари, виконання доручень керівників практики.

- контроль за роботою студентів, її облік та оцінка – складові діяльності методиста і вчителя-фахівця, які повинні визначити, наскільки студент опанував основи педагогічних знань та навичок, та які компетентності у нього сформувались. При цьому керівники практики беруть до уваги навчальну та виховну роботу, яку здійснював студент протягом практики.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з питання охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури та інші. Оформляється звіт за вимогами, які встановлює вищий навчальний заклад, з обов'язковим врахуванням Єдиної системи конструкторської документації (ЕСКД).

Звіт з практики захищається студентом на підсумковій конференції в комісії на базах практики в останні дні її проходження або у вищому навчальному закладі протягом перших десяти днів семестру, який починається після практики. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписами членів комісії.

І. ПРОГРАМА БЕЗВІДРИВНОЇ (НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ) ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

№ОК	Назва практики	Семест р	Кількість кредитів/ годин	Тривалість (тижнів)		Форма контролю
				денна	заочна	
ОКЗЗ	Безвідривна (навчально- методична) практика	3	3/90	2	1	диф.залик

Відповідальні кафедри: педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту.

База практики: заклади загальної середньої освіти м. Глухова.

Загальна інформація

Студенти другого (першого - для скороченого терміну навчання) курсу проходять безвідривну (навчально-методичну) педагогічну практику, керівництво якою здійснюється викладачами кафедри педагогіки та менеджменту освіти.

Безвідривна практика має свої особливості. Правильна її організація сприяє формуванню вмінь і навичок спостерігати за педагогічним процесом і аналізувати його, відчути усю складність і привабливість обраної професії. Педагогічна діяльність студентів передбачає знайомство з організацією освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти, практикою виховної роботи в усій її багатогранності та складності, а також опанування складовими професійної компетентності майбутнього вчителя, які базуються на знаннях теорії й практики навчання та виховання.

За термін практики студент–практикант вивчає досвід роботи школи з актуальних проблем виховання учнів різного віку, знайомиться з роботою класного керівника, його документацією, під керівництвом групового керівника та класного керівника розробляє план-конспект та проводить виховний захід у класі за яким закріплений, знайомиться з роботою вчителя-предметника на уроках, вивчає вікові та індивідуальні особливості дітей середнього шкільного віку, досліджує їхні психологічні особливості, способи активізації і підтримки уваги та пам'яті, розвиток розумової діяльності учнів, відвідує уроки за фахом, спостерігає за освітньо-виховною діяльністю вчителя-предметника, за потреби – допомагає виготовляти наочні дидактичні та виховні матеріали.

1. Мета та завдання практики

Під час педагогічної практики створюються умови для реалізації набутих знань з соціально-гуманітарних, фахових дисциплін, з педагогіки, та психології.

Метою педагогічної практики є формування професійних знань, умінь, навичок практичної діяльності, формування мотивації, професійної компетентності, розвиток педагогічного мислення, педагогічної спрямованості в діяльності, формування професійно значущих якостей, навичок самоосвіти та самовдосконалення.

Основні **завдання** безвідривної (навчально-методичної) педагогічної практики:

- формувати інтерес до професії вчителя, творче ставлення до педагогічної діяльності;
- здобувати професійні навички й уміння роботи з дітьми;
- ознайомитись із системою виховної роботи школи та класу;

- розвивати вміння застосовувати різноманітні форми освітньо-виховної роботи (виховний захід, позакласне заняття з предмету тощо);
 - вчити студентів організовувати виховний процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів;
 - ознайомити студентів із структурою закладу загальної середньої освіти, та його адмініструванням;
 - формувати у студентів уміннями спостерігати, аналізувати й узагальнювати досвід організації й проведення виховної роботи з школярами, ознайомлювати практикантів із прийомами вивчення та дослідження освітньо-виховного процесу, аналізу діяльності учнів, класного керівника, вчителя-предметника;
 - формувати вміння планувати, проводити та аналізувати свою організаційно-виховну діяльність;
 - розвивати у студентів уміння працювати з педагогічною та методичною літературою, підручниками, навчальними посібниками, дидактичними матеріалами;
- Мета, завдання та зміст безвідривної (навчально-методичної) практики спрямовані на формування в здобувачів вищої освіти компетентностей, зокрема:

Фахові компетентності (ФК)

ФК 1. Мовно-комунікативна. Здатність забезпечувати здобуття учнями інформаційної освіти державною мовою.

ФК 2. Предметно-методична. Здатність моделювати зміст навчання фізики та інформатики відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів з даних предметів; здійснювати інтегроване навчання.

ФК 3. Інформаційно-цифрова. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; розробляти власні електронні освітні ресурси; використовувати цифрові технології в професійній діяльності.

ФК 4. Психологічна. Здатність розуміти та використовувати психолого-педагогічні особливості розвитку, соціалізації, виховання особистості учня, та здатність здійснювати виховання на уроках фізики та інформатики, а також у позакласній роботі; виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК 5. Емоційно-етична. Здатність формулювати питання для поглиблення власного розуміння теми та знаходження відсутніх елементів міркування; усвідомлювати власні почуття, конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; працювати в команді, залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; володіння просоціальними установками та почуттям відповідальності.

ФК 6. Інклюзивна. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, забезпечення сприятливих умов навчання для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ФК 7. Здоров'язбережувальна. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності; надавати першу медичну допомогу.

ФК 8. Проєктувальна. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК 9. Прогностично-організаційна. Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

ФК 10. Оцінювально-аналітична. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу; забезпечувати само- та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

ФК 11. Інноваційна. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, використовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

ФК 13. Професійність. Здатність планувати, організовувати та впроваджувати процеси навчання фізики та інформатики, практично виконувати професійні (навчальні і виховні) завдання, використовуючи різні методики, співпрацюючи як з учнями, так і з іншими особами, які співпрацюють у дидактичному та навчальному процесі, та фахівцями, що підтримують цей процес.

ФК 15. Математична. Здатність розуміти та використовувати знання з математики (як науки, так і навчального предмету) у своїй професійній діяльності, вмінні елементаризувати математичні знання відповідно до рівня розвитку учнів.

ФК 16. Інформаційна. Здатність розуміти та використовувати знання з інформатики (як науки, так і навчального предмету) та дидактики інформатики, необхідні для професійної діяльності.

Програмні результати навчання (РН):

РН 3. Знає основні психолого-педагогічні теорії навчання, інноваційні технології навчання фізики та інформатики, актуальні проблеми розвитку педагогіки та методики навчання фізики та інформатики.

РН 6. Спроможний проєктувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, ефективно працювати автономно та в команді, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

РН 13. Спроможний використовувати методи, форми і засоби дистанційного навчання (включаючи змішану систему навчання) під час своєї професійної діяльності.

РН 14. Спроможний оцінювати власну дидактичну та педагогічну роботу та роботу учнів разом із діагностуванням їх освітніх можливостей.

РН 15. Дотримується правових норм і законів, нормативно-правових актів України, усвідомлює необхідність їх дотримання.

ПРК 1. Володіє основами професійної мовленнєвої культури при навчанні фізики та інформатики в школі.

ПРК 2. Презентує, обговорює та захищає власні погляди в усній і письмовій формах та за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРК 3. Доносить до фахівців і нефахівців певної інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності.

ПРК 4. Створює умови конструктивної взаємодії з суб'єктами навчально-виховного процесу і здатен обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії, забезпечувати сприятливий морально-психологічний клімат.

ПРА 1. Усвідомлює соціальної значущості майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності

ПРА 2. Відповідально ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ПРА 3. Усвідомлює необхідність самостійно навчатися протягом життя.

ПРА 4. Самостійно та відповідально приймає рішення в професійній сфері на основі аналізу та синтезу, з урахуванням критичних зауважень та на основі творчого підходу.

2. Зміст діяльності студентів-практикантів

Програма даного виду практики організовується, головним чином, через систему завдань, що тісно пов'язані з вивченням теоретичних педагогічних курсів та із самостійною аналітично-творчою діяльністю студента.

Завдання студентам–практикантам на перший (ознайомлювально-аналітичний) період практики:

1. Вивчення соціально–педагогічних умов діяльності ЗЗСО; змісту виховної роботи

1.1. За час педагогічної практики дізнайтеся про традиції школи, класу, цікаві виховні справи, в яких беруть участь школярі.

1.2. Ознайомитись із річним і перспективним планом роботи школи, гімназії чи ліцею, в якому проходить педагогічна практика, надати їхню характеристику за поданою схемою.

1.3. Схарактеризувати стан матеріальної бази та оформлення приміщень ЗЗСО.

2. Аналіз виховної системи класу та роботи класного керівника

2.1. Проаналізувати загальну характеристику колективу класу базової школи, складену класним керівником (з плану виховної роботи класного керівника).

2.2. Відвідавши уроки, з'ясувати, як використовується принцип урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів.

2.3. Проаналізувати розклад уроків у своїх класах. Чи відповідає він науково обґрунтованим вимогам та успішному засвоєнню знань учнями?

2.4. Проаналізувати план виховної роботи класного керівника. Скласти орієнтовний план виховної роботи з учнями на період педагогічної практики.

2.5. Проаналізувати форми і методи профілактичної роботи з важковиховуваними учнями, що застосовується в класі.

3. Навчальна робота

3.1. У ЗЗСО відвідати кілька уроків за фахом. Визначити їх тип та структуру. Як реалізуються на цих уроках принципи навчання і форми організації навчально–пізнавальної діяльності учнів?

3.2. Навести приклади, як узгоджуються словесні, індуктивні і проблемно–пошукові методи навчання в процесі вивчення однієї з тем.

3.3. Зазначити переваги і недоліки уроку як головної форми організації навчання.

3.4. Зробити аналіз відвіданого уроку за схемою (Методична рекомендація 5).

3.5. Проаналізувати навчальну програму з фахового предмету. Чи повністю реалізуються в ній принципи навчання?

4. Дослідницька робота

4.1. Вивчити за час педагогічної практики співвідношення різних методів виховання в практиці вчителів–предметників та класного керівника.

4.2. Використовуючи метод педагогічного спостереження, простежити вплив на учнів схвалення їхніх дій вчителями (форми, якою є реакція однокласників, ставлення до схвалення учнів).

4.3. Провести спостереження за оцінною діяльністю вчителя. Мета – ознайомлення з різноманітними засобами оцінювання школярів, які використовує вчитель на уроці, проаналізувати ці засоби і узагальнити.

Завдання студентам–практикантам на другий (активно-діяльнісний) період практики:

1. Аналіз виховної системи класу та роботи класного керівника

1.1. Проаналізувати проведений у школі під час практики виховний захід.

1.2. Розробити орієнтовний зміст і структуру виховної справи з виховання національного світогляду та самосвідомості.

1.3. Скласти опитувальник для проведення бесіди зі школярами певного віку з метою педагогічного вивчення їхньої сім'ї.

1.4. Спланувати і провести індивідуальну бесіду з учнем, котрий систематично спізнюється на уроки або постійно порушує правила поведінки.

1.5. Відповідно до плану виховної роботи класного керівника визначити та проаналізувати індивідуальні і групові форми роботи з батьками.

1.6. Надати допомогу класному керівникові у підготовці та проведенні запланованих форм виховної роботи

2. Навчальна робота

2.1. Відвідати уроки за фахом, визначити їхні тип та структуру. Зазначити як на цих уроках реалізується принцип навчання та форми організації навчально – пізнавальної діяльності? Як використовуються на уроках різні способи формування практичних умінь і навичок, застосовується диференційний та індивідуальний підхід до учнів?

2.2. Дослідити, чи проводиться в школі спеціальна робота з обдарованими дітьми.

2.3. Ознайомитися з обладнанням кабінету з предмету за фахом.

2.4. Ознайомитись з планом роботи факультативу (за наявності). Відвідати факультативне заняття з предмету. Зробити аналіз одного із занять за схемою.

2.5. Ознайомитись з творчою лабораторією вчителя-предметника, змістом та формами організації позакласної і позашкільної роботи з предмету.

3. Дослідницька робота

3.1. Під час педагогічної практики спостерігати за педагогічними ситуаціями з школи та зробити їх психолого-педагогічний аналіз.

3.2. Провести опитування школярів з метою виявлення їх ставлення до сім'ї та життєвих цінностей.

3.3. Під час відвідування ЗЗСО спостерігати за особливостями протікання процесів учіння, виховання та міжособистісними стосунками учнів. Проаналізувати характерні епізоди чи ситуації .

Педагогічна практика передбачає можливості для збору дослідницького матеріалу для виконання у подальшому курсової роботи, розвиває навички науково-методичної діяльності. Вона є першим етапом, що дає можливість студентам зреалізувати себе як фахівця-дослідника та поєднати теорію з практикою, опанувати навичками самостійної роботи з педагогічної літературою.

3. Форми звітності студента про практику

Після завершення терміну проходження педагогічної практики студент має представити груповому керівникові на кафедрі наступну документацію:

1. Індивідуальний план навчально–виховної роботи (Додаток А2).
2. Щоденник психолого–педагогічних спостережень (Додаток А3).
3. Розгорнутий конспект виховної справи з оцінкою класного керівника (Додаток А4)
4. Аналіз виховного заходу вчителя (Додаток А5).
5. Протокол уроку (Додаток А6)
6. Аналіз уроку за поданою схемою (Додаток А7)
7. План виховної роботи класного керівника базового класу. (Додаток А8).
8. Звіт про виконання творчих та індивідуальних завдань, передбачених програмою практики (фоторепортаж, презентація, інформаційна газета, есе, дослідницька робота, проєкт тощо)
9. Звіт про проходження практики, який включає інформацію про базу практики, індивідуальну виховну роботу з класом, окремим учнем; результати психолого-педагогічних спостережень; перелік відвіданих виховних заходів, які проводилися вчителями, студентами, рекомендації та побажання щодо організації такого виду практики (Додаток А9).

4. Норми оцінювання роботи студентів під час практики

Основні критерії оцінювання

1. Уміння застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності та теоретичне осмислення студентом практичної професійної діяльності.
2. Ступінь сформованості професійно–педагогічних умінь, навичок.

3. Креативність і самостійність виконань завдань педагогічної практики.
4. Рівень удосконалення мовної, комунікативної, педагогічної, психологічної, дослідницької компетенцій.
5. Рівень професійної спрямованості.

Основними показниками для оцінювання роботи студента за час практики є: виконання програми практики, результати виконання індивідуальних завдань, навчальна і трудова дисципліна під час практики, якість звітної документації.

Ідентичні роботи оцінюються на «незадовільно».

Розподіл балів за видами роботи студентів-практикантів

№ з/п	Види діяльності студента-практиканта	Кількість балів	Ваговий коефіцієнт
1	Педагогічний щоденник.	30	0,3
2	Конспект виховного заходу.	30	0,3
3	Якість оформлення документації.	10	0,1
4	Дотримання режиму відвідування бази практики.	10	0,1
5	Завдання з психології.	20	0,2
	Всього	100	1,0

Рекомендована література

Основна

1. Алексюк А. Педагогіка вищої школи : курс лекцій. Модульне навч. : навч.посібник. Київ: «ІСДО», 1993. 220 с.
2. Артемова Л. Педагогіка і методика вищої школи : навч.посіб. Київ : «Кондор», 2008. 272 с.
3. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: метод посіб. для студ. ВНЗ. Київ. 2003.
4. Закон України «Про вищу освіту». URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
5. Концепція національного виховання. Київ. 1994.
6. Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посіб. [2-е вид. доп і випр.] / В. І. Лозова. Харків: «ОВС», 2010. 480 с.
7. Корсак К. В. Вища освіта і Болонський процес : навч.посіб. Київ : «МАУП», 2007. 352 с.
8. Курлянд З. Педагогіка вищої школи : навч.пос. [2-ге вид.] Київ : «Знання», 2007. – 205–339 с.
9. Виховна робота зі студентською молоддю : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [уклад. Е. Осипова та ін.]. Одеса : «Фенікс» 2006. 200 - 288с.
10. Вища освіта в Україні : навч.посіб. для ВНЗ / В. Кремень та ін. Київ : 2005.
11. Ельбрехт О. Педагогіка вищої школи : модульний лекційно-практичний курс для магістрів і викладачів вищ.навч.заклад. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. 78 с.
12. Фіцула М. Педагогіка вищої школи : навч.пос. Київ : «Академія», 2006.

Додаткова

1. Бірюк Л. Формування комунікативної компетенції майбутнього вчителя початкових класів у процесі професійної підготовки (психічний аспект) : навчальний посібник для студентів ВНЗ. Глухів : РВВ ГНПУ, 2008. 112 с.
2. Бондар В. Дидактика: ефективні технології навчання студентів : навч. посіб.для викладачів, студ. пед.навч.закладів та ун-тів. Київ : 1996. 180 с.
3. Гура О. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Київ, 2005. 204 с.

4. Поліщук В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у Глухівському ДПУ : навч.посіб. Глухів : РВВ ГДПУ, 2006. 120 с.
5. Тхоржевський Д. Теоретичні засади виховання національної. самосвідомості : програма спецкурсу і навч.посіб. Київ, 1998. 40 с.
6. Коберник О. Технології професійного відбору майбутніх педагогів : навч.посіб. Київ, 2006. 160 с.
7. Чепіль М. Педагогічні технології : навчальний посібник. Київ. 2012. 220 с.

Електронні джерела

1. Макаренко А.С. Электронный архив. URL : <http://www.makarenko.edu.ru/>
2. Фіцула М.М. Педагогіка : Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Тернопіль: "Навчальна книга-Богдан", 1997. 192 с. [Електронний ресурс] URL : www.socgum.mdpu.org.ua/prepodavатели/kuchina/Ficula_Pedagogica.pdf
3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. [Електронний ресурс] URL : [http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli -_ortinskiy vl](http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_ortinskiy_vl)
4. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Київ : Знання, 2005. 486 с. Електронна бібліотека підручників та Українських рефератів. URL : <http://www.info-library.com.ua/books-book-105.html>.

II. НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ

№ ОК	Назва практики	Семестр	Кількість кредитів /годин	Тривалість (тижнів)		Форма контролю
				денна	заочна	
ОК34	Навчально-виховна практика в закладах оздоровлення та відпочинку	6* 4**	3/90	3	1	диф.залік

Відповідальні кафедри: педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту.

Керівництво практикою здійснюється груповим керівником від кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

Груповий керівник проводить настановну консультацію; здійснює перевірку звітної документації; організовує підготовку до творчого захисту практики (фестивалю дистанційних технологій організації виховного процесу); організовує творчий захист практики та підсумкову конференцію.

Бази практики: шкільні онлайн-табори, онлайн-табори закладів позашкільної освіти тощо.

1. Мета та завдання практики

Метою практики є опанування здобувачами освіти змістом, сучасними методами, формами організації оздоровчо-виховного процесу в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку в літній період (шляхом використання дистанційних технологій), формування у них на базі одержаних знань професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час проходження практики; виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Завдання практики:

- ознайомити здобувачів освіти з особливостями виховної роботи з дітьми в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку;
- поглибити знання здобувачів освіти з педагогіки та методики виховної роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку;
- вивчити особливості планування виховної роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку;
- формувати і розвивати в майбутніх педагогів навички спілкування з дітьми та молоддю;
- навчити студентів самостійного проведення колективних творчих справ (шляхом використання дистанційних технологій);
- формувати професійні якості педагога (вміння виявляти індивідуальні особливості вихованців, вбачати в них співучасників педагогічного процесу тощо);
- формувати почуття відповідальності за доручену справу, організованості та дисциплінованості;

- формувати в здобувачів освіти уміння і навички планувати та організовувати дозвілля дітей (уміння реалізовувати завдання патріотичного, морального, естетичного виховання, виховувати культуру поведінки, дбати про здоров'я дітей);
- формувати вміння з організації тимчасового дитячого колективу, навички спілкування з дітьми різних вікових груп, уміння знаходити індивідуальний підхід до них та планувати роботу, педагогічно осмислювати й аналізувати досвід своєї педагогічної діяльності;
- виховувати в здобувачів освіти любов до педагогічної професії, стимулювати їх до поглиблення педагогічних знань та вдосконалення педагогічних здібностей;
- формувати психологічну готовність до виконання ролі організатора виховної роботи тимчасового дитячого колективу;
- формувати вміння вести самостійний облік результатів своєї педагогічної діяльності в педагогічному щоденнику, аналізувати власний педагогічний досвід;
- навчити здобувачів освіти проведення постійного контролю роботи, ведення педагогічної документації, оформлення звіту з практики.

Фахові компетентності (ФК) як результат успішного проходження практики

ФК 1. Мовно-комунікативна. Здатність забезпечувати здобуття учнями інформаційної освіти державною мовою.

ФК 4. Психологічна. Здатність розуміти та використовувати психолого-педагогічні особливості розвитку, соціалізації, виховання особистості учня, та здатність здійснювати виховання у позакласній роботі; виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК 5. Емоційно-етична. Здатність формулювати питання для поглиблення власного розуміння теми та знаходження відсутніх елементів міркування; усвідомлювати власні почуття, конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; працювати в команді, залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; володіння просоціальними установками та почуттям відповідальності.

ФК 6. Інклюзивна. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, забезпечення сприятливих умов навчання для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ФК 7. Здоров'язбережувальна. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності; надавати першу медичну допомогу.

ФК 8. Проєктувальна. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК 9. Прогностично-організаційна. Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

ФК 10. Оцінювально-аналітична. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу; забезпечувати само- та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

Програмні результати навчання (РН):

РН 3. Знає основні психолого-педагогічні теорії навчання, інноваційні технології навчання інформатики, актуальні проблеми розвитку педагогіки та методики навчання інформатики.

РН 6. Спроможний проєктувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, ефективно працювати автономно та в команді, організовувати

співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

РН 15. Дотримується правових норм і законів, нормативно-правових актів України, усвідомлює необхідність їх дотримання.

ПРК 1. Володіє основами професійної мовленнєвої культури при навчанні інформатики в школі.

ПРК 2. Презентує, обговорює та захищає власні погляди в усній і письмовій формах та за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРК 4. Створює умови конструктивної взаємодії з суб'єктами навчально-виховного процесу і обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії, забезпечувати сприятливий морально-психологічний клімат.

ПРА 1. Усвідомлює соціальної значущості майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності

ПРА 2. Відповідально ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ПРА 3. Усвідомлює необхідність самостійно навчатися протягом життя.

ПРА 4. Самостійно та відповідально приймає рішення в професійній сфері на основі аналізу та синтезу, з урахуванням критичних зауважень та на основі творчого підходу.

2. Зміст діяльності студентів-практикантів

Виконання завдань практики відбувається поетапно.

На підготовчому етапі практиканти під час організації табірної збори ознайомлюються з організацією роботи дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, вивчають документацію та аналізують роботу педагогів-організаторів, вихователів (проведення режимних процесів, організацію різних видів дозвілєвої діяльності), готуються до самостійної роботи на посаді педагога-організатора, вихователя: складають календарні плани роботи на період практики, поповнюють педагогічну скарбничку іграми, розвагами, сценаріями заходів різної тематики, виготовляють необхідні дидактичні посібники, ігровий матеріал. Опановують алгоритм роботи з сервісом GoogleClassroom для створення, поширення та класифікації навчального контенту; засоби організації виховних справ у відеорежимі (Zoom, Skype, GoogleMeet).

Під час участі в настановній конференції здобувачі освіти ознайомлюються з метою та завданнями практики, особливостями її проходження в дистанційному режимі, структурою та технологією інноваційної педагогічної діяльності за допомогою можливостей дистанційних сервісів, можливостями проектування і реалізації авторських інновацій, особливостями використання інноваційних технологій у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку в дистанційному режимі.

Основний етап практики. Практиканти самостійно працюють, виконуючи функції педагога-організатора, вихователя у першу половину дня дистанційно за допомогою сервісу GoogleClassroom та організують заходи з вихованцями у відеорежимі (Zoom, Skype, GoogleMeet та ін.). Здійснюють всебічний розвиток дітей, добираючи для цього конкретний зміст роботи й засоби педагогічного впливу в дистанційному режимі. Проводять режимні процеси, руханки, комплекси спортивних вправ, спостереження, віртуальні екскурсії, мотиваційні завдання, онлайн-квести, онлайн майстер-класи та інші форми роботи в дистанційному режимі. Особливу увагу приділяють проведенню щоденних інструктажів дітей з питань гігієни та правильного поведіння в умовах карантину, послаблення карантину. Наголошу (заняття з фізкультури, рухливі ігри, спортивні розваги, дні здоров'я тощо).

Враховуючи потреби дітей і специфіку завдань, практиканти організують:

- предметно-ігрове середовище загону, створюють умови для самостійної дитячої діяльності (ігрової, трудової, художньої, пізнавальної); створюють і підтримують

у групі психологічно комфортний клімат, проводять інструктажі з питань охорони здоров'я дітей;

- щодня студенти-практиканти організовують свята і розваги для дітей свого загону за допомогою дистанційних сервісів.

У цей період здобувачі вищої освіти проводять психолого-педагогічне спостереження за дітьми, які записують у щоденник, обробляють зібраний емпіричний матеріал; проводять роботу з батьками (телефон, viber) у вихідні дні: бесіди, консультації з різних питань виховання дітей, залучають батьків до виконання вихованцями виробів, малюнків, участі у віртуальних екскурсіях та інших формах роботи з дітьми.

За потреби оздоровчого закладу практиканти виконують окремі доручення методичного характеру: працюють над поповненням матеріалами, які доцільно використовувати в умовах організації дистанційного освітнього процесу, виступають перед працівниками дитячих закладів оздоровлення та відпочинку з доповідями, повідомленнями за допомогою дистанційних сервісів.

Наприкінці практики здобувачі вищої освіти оформлюють звітну документацію (в електронному вигляді), беруть участь у педагогічній раді (чи виробничій нараді), присвяченій обговоренню підсумків педагогічної практики.

3. Форми звітності студента про практику

1. Узагальнений звіт про педагогічну практику (Додаток Б.1).
3. Щоденник психолого-педагогічних спостережень (Додаток А.3).
4. Відеозапис інформаційного та розважального занять, скріншоти занять в Zoom, Skype та ін. (у вигляді посилання на Google Диск, You Tube).
5. План-конспект загонової колективної творчої справи (Додаток Б2).

За результатами проведених захистів практик, здобувачі вищої освіти, які виконали завдання практики, отримують «**Сертифікат студента-практиканта**» за орієнтовною структурою: серія і номер сертифіката, ПІП студента, факультет, курс, освітня програма, вид практики, місце проходження практики, терміни практики, перелік сформованих компетентностей (загальні, фахові), кількість опанованих під час практики кредитів, результати проходження практики (оцінювання за відповідними шкалами). Сертифікат засвідчується підписами декана факультету, групового керівника, завідувача практиками та печаткою факультету.

Засоби діагностики сформованих компетентностей, зокрема, методи їх демонстрування:

- звітна документація з практики, визначена робочою програмою;
- звітна конференція (творчий захист).

4. Норми оцінювання роботи студентів під час практики

Педагогічна практика студентів завершується заліком.

При оцінюванні результатів педагогічної практики враховуються такі показники:

Показники діяльності практикантів у підготовці та проведенні різних видів робіт, що впливають на рівень оцінювання

- 1) організованість і дисциплінованість студента-практиканта в період проходження практики;
- 2) ініціатива і творчість, виявлені під час проходження педпрактики на різних ділянках роботи;
- 3) якість виховної роботи:
 - підготовка до роботи в дитячому закладі (пришкільному онлайн-таборі);
 - робота з рекомендованою літературою;
 - підготовка до виконання завдань практики;
 - ведення документації;

- 5) якість виховної роботи з дитячим колективом і окремими дітьми шляхом використання дистанційних технологій:
- характер виховного впливу педагога-організатора на дитину й колектив в синхронному та асинхронному режимі;
 - ефективність впливу;
 - вмотивованість впливу;
- 6) якість підготовки відеозанять:
- змістовність відеозанять;
 - креативний підхід при підготовці відеозанять;
 - різноманітність вибору форм виховної роботи при підготовці відеозанять (гра, гра-руханка, танцювальна гра, віртуальна екскурсія та ін.);
- 7) якість оформлення документації з педпрактики;
- 8) своєчасність здачі документації.

Розподіл балів за видами роботи студентів-практикантів

№ з/п	Види діяльності студента-практиканта	Кількість балів	Ваговий коефіцієнт
1	Відеозаняття	30	0,4
2	Педагогічний щоденник	30	0,2
3	Методична розробка загонової колективної творчої справи	20	0,2
4	Узагальнений звіт за визначеною структурою	20	0,2
	Всього	100	1,0

Рекомендована література

1. Бедерханова В. Літній дім: літні оздоровчі табори та організація в них. Сценарії розважально-виховних заходів у літньому оздоровчому таборі. *Початкова освіта*. 1999. № 21 – 22.
2. Відпочинок – справа серйозна: Добірка статей про відпочинок у літньому таборі. *Завуч*. 2001. №12.
3. Вожатым. org. ua. URL: <http://vozhatic.org.ua>.
4. Іванова Л. А. Словник-довідник основних соціально-педагогічних термінів педагога дитячого оздоровчого закладу. Ялта: ДПЦ «МДЦ Артек», 2011. 74 с.
5. Ігри на спортмайданчику. *Все для вчителя*. 2004. №13,14.
6. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посібник. Київ, 1997.
7. Кияниця З. П. Організація відпочинку та оздоровлення дітей в Україні: зб.нормат. документів та інформ. джерел / упорядн. Кияниця З.П., Петрович Ж.В., Якименко Л.Ю., Стрига Л.І. Київ: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003. 170 с.
8. Лагерь от А до Я. URL: https://summercamp.ru/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F:%D0%9B%D0%B0%D0%B3%D0%B5%D1%80%D1%8C_%D0%BE%D1%82_%D0%90_%D0%B4%D0%BE_%D0%AF
9. Літній відпочинок учнів: добірка статей. *Позакласний час*. 2004. № 11,12.
10. Молода гвардія. Майстер-класи. URL: <http://molodagvardiya.com.ua/uk/pedahoham/2128-shkola-pedagoga-organizatora-23>
11. Начало – это дела половина. Организационный период в детском лагере в вопросах и ответах: учеб.-метод. пособие для вожатых, педагогов детских оздоровительных центров / [Моисеева О.Л., Огурцова О.В., Буракова Н.А. и др.]; под ред. Наливайко Л.В. Харьков: Гимназия, 2011. 176 с.

12. Педагогічний щоденник : методичні рекомендації з навчально-виховної практики в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку / А. В. Шерудило. Глухів : РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка. 2015. 104 с.
13. Тарасова Т. В. Технологія вивчення і виховання особистості через міжособистісні відносини. Методичні рекомендації для студентів вузу, вчителів-практиків. Тернопіль, 1993.
14. Тарасова Т. В. Активні форми виховного процесу та особливості їх використання в національній школі. зб. майбутньому вчителю про основи педагогічної майстерності Тернопіль, 1993.
15. Твердохліб Ж.О., Крук А.З., Погребенник Л.І. Особливості проведення шкільних спортивно-масових свят: методичні рекомендації. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 62 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/5931/2/2.pdf> (дата звернення: 17.06.2019).
16. Тихененко Л.В., Бабич В.Г., Доценко Т.М. І знову літо! Організація літніх оздоровчих таборів та навчання дітей-лідерів: методичний посібник. Біла Церква, 2009. 256 с.
17. Шерудило А. В. Я хочу бути сучасним вожатим: методичні рекомендації зі спецкурсу «Інноваційні технології в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку» для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Глухів: РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка. 2015. 80 с.
18. Шерудило А. В., Шерудило М. П., Холіна О. М. Організація оздоровчо-виховного процесу в пришкільному таборі в умовах Нової української школи: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої педагогічної освіти. Суми: Вінниченко М. Д., 2019. 82 с.
19. Шерудило А. В. Сутність та класифікація інноваційних технологій у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. *Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць*. Кам'янець-Подільський. 2015. Випуск 18 (1–2015). С. 442–448.
20. Шерудило А.В., Пінчук О.І. Педагогічна діяльність в дитячих оздоровчих таборах з вивченням англійської мови: навчально-методичний посібник для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Суми: Вінниченко М.Д. 2018. 128 с.
21. Яковець Н.І., Солова В.М., Опанасенко Г.Ю. Сонячне літо в таборі: навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2009. Ч.І. 270 с.
22. Яковець Н.І., Солова В.М., Опанасенко Г.Ю., Сонячне літо в таборі: навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2009. Ч.ІІ. 270 с.
23. Sherudilo Andriy. Issues nature and classification of innovative technologies in the children's institutions of rehabilitation and recreation. Матеріали III науково-педагогічних читань молодих учених, магістрантів іноземними мовами «The 21st Century Challenges in Education and Science» / за заг. ред. Ткаченко Н. М.: [Випуск 1]. Глухів: РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка. 2015. С. 91–93.
24. Шерудило А. В., В. Р. Бесага Форум-театр як інтерактивна форма роботи педагога-організатора з дітьми в умовах дитячих закладів оздоровлення та відпочинку. Проблеми та перспективи розвитку освіти: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 30-31 березня 2017 року). Херсон: Гельветика. 2017. С. 172–174.
25. iLearn. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCVF4WEjn1hufd-pkmPoVe-Q>

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

№ ОК	Назва практики	Семес тр	Кількість кредитів / годин	Тривалість (тижнів)		Форма контрол ю
				денна	заочн а	
ОК35	Навчальна- обчислювальна практика	7* 5**	3/90	2	1	залік

Відповідальні кафедри:

фізико-математичної освіти та інформатики.

Проводиться протягом семестру в другій половині дня паралельно з основними заняттями.

База практики: кафедра фізико-математичної освіти та інформатики.

1. Мета і завдання практики

Обчислювальна практика для студентів є однією з форм реалізації зв'язку теорії з практикою, що закріплює основний курс дисциплін навчального плану.

У підготовці вчителів фізики та інформатики практичне використання комп'ютерів відіграє досить важливу роль, тому **мета даної практики** полягає в поглибленні теоретичних і практичних знань, а також засвоєнні та закріпленні основних прийомів, методів і принципів роботи у процесі розв'язання різноманітних задач з використанням засобів обчислювальної техніки.

Основною **задачею** обчислювальної практики є надання кожному студентові можливості самостійно перевірити та застосувати на практиці теоретичні знання і вміння, отримані під час навчальних занять, зокрема в галузі використання програмного забезпечення для створення специфічних програм, необхідних для використання на конкретному робочому місці.

Завдання обчислювальної практики полягають у:

- поглибленні й закріпленні теоретичних знань, які студенти здобули на лекціях, практичних та лабораторних заняттях для вирішення реальних задач у сфері інформатики;
- набутті здобувачами освіти умінь вирішувати конкретні завдання та задачі з використанням алгоритмів та програм, що дозволяє розвинути навички програмування;
- оволодінні сучасним програмним забезпеченням для розв'язання задач фізичного та інформатичного спрямування;
- удосконаленні навичок роботи на персональних комп'ютерах і використання цифрових технологій в освітньому процесі
- розвитку логічного та креативного мислення студентів, підвищенню рівня їх фізичної й обчислювальної культури.

Крім того, практика повинна розширити знання студентів в області застосування автоматизованого адміністрування, організації електронного документообігу та створення автоматизованих робочих місць, а також познайомити їх із формами використання нових інформаційних технологій на підприємствах, в установах та організаціях як бюджетної сфери, так і різних галузей народного господарства.

Практика є важливим засобом формування у майбутніх вчителів умінь використовувати комп'ютерні технології у процесі обробки інформації.

Під час проходження обчислювальної практики студент оволодіває наступними компетентностями:

Фахові компетентності спеціальності

ФК 2. Предметно-методична. Здатність моделювати зміст навчання фізики та

інформатики відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів з даних предметів; здійснювати інтегроване навчання.

ФК 3. Інформаційно-цифрова. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; розробляти власні електронні освітні ресурси; використовувати цифрові технології в професійній діяльності.

ФК 8. Проєктувальна. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК 9. Прогностично-організаційна. Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

ФК 11. Інноваційна. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, використовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

ФК 12. Навчання впродовж життя. Здатність до навчання та вдосконалення власної педагогічної майстерності, використовуючи сучасні засоби та методи отримання, організації та обробки інформації та матеріалів.

ФК 13. Професійність. Здатність планувати, організовувати та впроваджувати процеси навчання фізики та інформатики, практично виконувати професійні (навчальні і виховні) завдання, використовуючи різні методики, співпрацюючи як з учнями, так і з іншими особами, які співпрацюють у дидактичному та навчальному процесі, та фахівцями, що підтримують цей процес.

ФК 15. Математична. Здатність розуміти та використовувати знання з математики (як науки, так і навчального предмету) у своїй професійній діяльності, вмінні елементаризувати математичні знання відповідно до рівня розвитку учнів.

ФК 16. Інформаційна. Здатність розуміти та використовувати знання з інформатики (як науки, так і навчального предмету) та дидактики інформатики, необхідні для професійної діяльності.

Програмні результати навчання (РН):

РН 1. Спроможний продемонструвати знання та розуміння розділів методики навчання фізики та інформатики, загальні питання методики навчання фізики та інформатики, методики вивчення окремих тем шкільного курсу фізики та інформатики, принципів, форм, сучасних методів, методичних прийомів навчання фізики та інформатики в ЗЗСО (рівень базової середньої освіти).

РН 2. Спроможний продемонструвати знання та розуміння розділів інформатики: системи кодування, моделі цифрових машин, принципи форматування тексту, обчислення в електронній таблиці, графічний дизайн, операційні системи, системи баз даних, знає структуру та розуміє принципи функціонування комп'ютерних мереж та мережевих пристроїв, володіє знаннями імперативного та функціонального програмування у вибраних мовах програмування.

РН 3. Знає основні психолого-педагогічні теорії навчання, інноваційні технології навчання фізики та інформатики, актуальні проблеми розвитку педагогіки та методики навчання фізики та інформатики.

РН 7. Спроможний добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування інформатичної компетентності учнів і здійснювати самоаналіз ефективності уроків.

РН 9. Спроможний аналізувати, проєктувати, впроваджувати та вдосконалювати навчально-методичне забезпечення навчання учнів фізики та інформатики, в тому числі, створюючи наочний матеріал за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

РН 10. Спроможний здійснювати пошук необхідної інформації, консультувати, показувати володіння методами збереження, обробки та редагування професійної

інформації в системах керування базами даних, використовувати і поповнювати інформаційні масиви у мережі Інтернет.

РН 12. Застосовує методи діагностування досягнень учнів з фізики та інформатики, добирати й розробляти завдання для тестів, самостійних і контрольних робіт, індивідуальної роботи.

РН 13. Спроможний використовувати методи, форми і засоби дистанційного навчання (включаючи змішану систему навчання) під час своєї професійної діяльності.

РН 15. Дотримується правових норм і законів, нормативно-правових актів України, усвідомлює необхідність їх дотримання.

2. Зміст діяльності студентів-практикантів

Проходження практики відбувається протягом семестру, години практики відпрацьовуються студентами в другій половині дня паралельно з основними заняттями.

Практиканти повинні ознайомитися з програмою практики, її основними етапами. Отримати від керівника практики індивідуальні завдання та перелік нормативної літератури з якою необхідно ознайомитися; перелік документів для оформлення звіту. Конкретні терміни роботи визначаються індивідуально для кожного студента за погодженням з керівником практики. Разом із керівником практики обрати засоби комунікації для координування дій відносно виконання етапів практики.

Зміст діяльності студентів під час проходження обчислювальної практики включає ряд практичних завдань та активностей, що спрямовані на розвиток їхніх навичок та знань комп'ютерних обчислень:

1. Поглиблення теоретичних знань, зокрема вивчення складних алгоритмів, паттернів програмування, структури даних та тощо, які допоможуть їм збагачувати свої знання.
2. Практичне програмування, що передбачає розвиток навичок програмування шляхом створення програм, веб-сайтів, додатків тощо.
3. Аналіз даних: робота з реальними даними, їх обробка, візуалізація та аналіз.
4. Вивчення фреймворків та бібліотек, які допомагають полегшити та прискорити розробку програм.
5. Розв'язання практичних завдань – робота над реальними задачами та проектами, що пов'язані з фізикою, інформатикою, інформаційними технологіями чи програмуванням.

Загалом, зміст діяльності студентів під час обчислювальної практики різноманітний і спрямований на підвищення рівня їхніх знань, практичних навичок та професійної підготовки у сфері інформатики та комп'ютерних наук.

Характер такої праці повинен відповідати профілю навчання, тематика завдань визначається всіма видами робіт, які повинен освоїти студент, щоб оволодіти загальними методами, прийомами і навичками розв'язання задач за допомогою комп'ютера, навчитись створювати якісні і надійні програми, використовувати спеціальні комп'ютерні технології.

Завданням практики є розробка обчислювального проєкту, узгодженого із керівником практики у вигляді комп'ютерних програм, баз даних, презентаційних матеріалів, веб-сайту тощо.

Тематика проєкту узгоджується із керівником практики і може бути організована у вигляді розв'язування задач (фізичних, математичних, інформатичних) за допомогою програмних математичних пакетів (MatLab, MatCad тощо), мов програмування (Python, C/C++, Scratch тощо), електронних таблиць.

3. Форми звітності студента про практику

Звіт про виконання завдань практики оформляється у вигляді проекту, який повинен містити:

- умову поставленої задачі, обґрунтування її розв'язання;
- електронний варіант програми;
- зразки виконаних завдань;
- структурні схеми, додаткові ілюстрації;
- список літератури;
- висновки.

Підготовка звіту практики та презентації для його захисту виконується з використанням сучасних засобів підготовки текстової та графічної документації.

Звіт про обчислювальну практику розглядається та оцінюється керівниками практики.

4. Норми оцінювання роботи студентів під час практики Основні критерії оцінювання

Основними показниками для оцінювання роботи студента на практиці є: виконання програми практики; уміння застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності та теоретичне осмислення студентом практичної професійної діяльності; результати виконання індивідуальних завдань; навчальна і трудова дисципліна під час практики; якість звітної документації.

Ідентичні роботи оцінюються на «незадовільно».

Критерії оцінювання роботи студентів-практикантів

№ з/п	Види діяльності студента-практиканта	Кількість балів	Ваговий коефіцієнт
1	Комплект розробленого проекту	80	0,8
2	Звіт про виконану роботу	20	0,2
	Всього	100	1,0

Рекомендована література

1. Авраменко В. С., Авраменко А. С. Основи операційних систем. Навчальний посібник. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2018. 524 с.
2. Базовий курс інформатики / В. Д. Руденко, О. М. Макарчук, М. О. Патланжогу; за заг. ред. В. Ю. Бикова : навч. посіб. К.: Вид. група ВНУ. Кн. 1 : Основи інформатики. 2005. 320 с.
3. Базовий курс інформатики / В. Д. Руденко, О. М. Макарчук, М. О. Патланжогу; за заг. ред. В. Ю. Бикова : навч. посіб. К.: Вид. група ВНУ. Кн. 2 : Інформаційні технології. 2006. 368с.
4. Батрак Є. О. Архітектура комп'ютерних систем: лабораторний практикум [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студ. спеціальності 126 «Інформаційні системи та технології». КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 110 с.
5. Дибкова Л. М. Інформатика та комп'ютерна техніка : посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : "Академвидав", 2002. 320 с.
6. Завадський І.О. Основи візуального програмування / І. О. Завадський, Р. І. Заболотний: [Навч. посіб.]. К.: Вид. група ВНУ. 2007. 272 с.

7. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / В.А. Баженов, П.С. Венгерський, В.М. Горлач, О.М. Левченко, П.П. Лізунов, В.С. Гарвона, О.М.Ананьєв. К. : Каравела, 2003. 464 с.
8. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред О.І. Пушкаря. К.: Видавничий центр «Академія», 2003. 704 с.
9. Караванова Т. П. Інформатика. Основи алгоритмізації та програмування. 777 задач з рекомендаціями та прикладами / Т. П. Караванова. К. : Генеза, 2009. 286 с.
10. Клименко О. Ф., Головка Н. Р., Шарапов О. Д. Інформатика та комп'ютерна техніка : навч.-метод. посібник / за заг. ред. О. Д. Шарапова. К. : КНЕУ, 2002. 534 с.
11. Мосіюк О.О., Федорчук А.Л. Операційні системи та системне програмування: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2022. 76 с.
12. Павленко Л. А. Проектування схем баз даних / Л. А. Павленко, О. В. Тарасов. Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. 100 с.
13. Пасічник В. В. Організація баз даних та знань / В. В. Пасічник, В. А. Резніченко. К. : Видавнича група ВНУ, 2006. 384 с.
14. Рибалов Б.О., Лозович О.М. Комп'ютерні системи. Посібник до виконання лабораторних робіт. Одеська державна академія холоду, 2008. 38 с.
15. Рябко А.В. Лекції «Інформатика: архітектура обчислювальних систем»
16. Ситник В.Ф. Основи інформаційних систем : навч. посібник. Видання друге./В.Ф. Ситник, Т.А. Писаревська, Н.В. Єрьоміна, О.С. Краєва; За ред. В.Ф. Ситника. К.: КНЕУ, 2001. 420с.
17. Тарасов О. В., Федько В. В., Лосєв., М. Ю.. Проектування баз даних : навч. посіб. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.
18. Федотова-Півень І. М. Операційні системи: навчальний посібник. Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2019. 216 с.
19. Федько В. В., Тарасов О. В., Лосєв М. Ю. Організація баз даних та знань : навч.-прак. посібн. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 200 с.

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНО-ЗАЛІКОВОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

№ ОК	Назва практики	Семестр	Кількість кредитів /годин	Тривалість (тижнів)		Форма контролю
				денна	заочна	
ОК37	Навчально-залікова педпрактика	8* 6**	8/240	6	3	диф. залік

Відповідальні кафедри:

фізико-математичної освіти та інформатики;
педагогіки та менеджменту освіти, психології та соціальної роботи.

База практики: заклади загальної середньої освіти м. Глухова.

1. Мета та завдання практики

М е т о ю навчально-залікової педагогічної практики є:

- практичне опанування студентами методикою навчання фізики та інформатики;
- вдосконалення й поглиблення психолого-педагогічної підготовки студентів як майбутніх фахівців;
- оволодіння сучасними методами і формами організації освітнього процесу в школах різних типів;
- оволодіння методикою проведення уроків різних типів та методикою позаурочної та позакласної роботи з фахових предметів;
- закріплення, узагальнення та систематизація одержаних в університеті загальнопедагогічних теоретичних знань;
- здобуття потрібного практичного досвіду застосування набутих знань з навчально-виховної роботи школи;
- перевірка на практиці теоретичних основ сучасної методики викладання фізики та інформатики;
- опанування методикою позаурочної та позакласної роботи з предмету, залучення до виконання функції класного керівника та учителя фізики/інформатики.

З а в д а н н я м и навчально-залікової педагогічної практики визначені:

- опанування загальними науково-теоретичними основами навчання шкільного курсу фізики/інформатики;
- формування і розвиток у майбутніх учителів фізики та інформатики педагогічних вмінь і професійно значущих якостей особистості; забезпечення підготовки студентів до проведення уроків різного типу із застосуванням оптимальних форм організації діяльності учнів і методів навчання, що активізують пізнавальну діяльність учнів; використовувати в практиці інноваційні педагогічні технології;
- навчання студентів спираючись на нові педагогічні технології впроваджувати в навчальний процес блочні системи подачі, закріплення та повторення вивченого матеріалу; застосовувати індивідуалізацію і рівневу диференціацію в навчально-виховному процесі з опорою на знання з педагогіки, фізіології та психології; виконувати функції класного керівника, працювати з колективом школярів, громадськими юнацькими та дитячими організаціями;
- формування здатності до ефективного використання комп'ютерного обладнання та мультимедійних засобів навчання на уроках фізики/інформатики;
- забезпечення зв'язку теоретичних знань з фізики та інформатики із реальним педагогічним процесом і можливістю їх застосування на практиці;

- усвідомлення завдань і принципів організації шкільної фізичної/інформатичної освіти на сучасному етапі розвитку національної школи відповідно до ідей Концепції НУШ;
- доскональне вивчення структури та змісту чинних навчальних програм, підручників і навчально-методичних посібників із фізики/інформатики;
- набуття досвіду організації та проведення позаурочної та позакласної роботи з фізики/інформатики, вивчення шляхів реалізації завдань із виховання особистості школяра у процесі урочної, позаурочної та позакласної роботи;
- здійснювати трудове, моральне, екологічне, естетичне, патріотичне, фізичне та інші види виховання учнів у процесі вивчення фізики/інформатики;
- виконувати функції класного керівника працювати з колективом школярів, дитячими об'єднаннями; формування вмінь організовувати різноманітні види навчально-пізнавальної діяльності учнів на заняттях (колективну, групову та індивідуальну).

Мета, завдання та зміст навчально-залікової педагогічної практики спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти **компетентностей**, зокрема:

ФК 1. Мовно-комунікативна. Здатність забезпечувати здобуття учнями інформаційної освіти державною мовою.

ФК 2. Предметно-методична. Здатність моделювати зміст навчання фізики та інформатики відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів з даних предметів; здійснювати інтегроване навчання.

ФК 3. Інформаційно-цифрова. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; розробляти власні електронні освітні ресурси; використовувати цифрові технології в професійній діяльності.

ФК 4. Психологічна. Здатність розуміти та використовувати психолого-педагогічні особливості розвитку, соціалізації, виховання особистості учня, та здатність здійснювати виховання на уроках фізики/інформатики, а також у позакласній роботі; виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК 5. Емоційно-етична. Здатність формулювати питання для поглиблення власного розуміння теми та знаходження відсутніх елементів міркування; усвідомлювати власні почуття, конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; працювати в команді, залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; володіння просоціальними установками та почуттям відповідальності.

ФК 6. Інклюзивна. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, забезпечення сприятливих умов навчання для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ФК 7. Здоров'язбережувальна. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності; надавати першу медичну допомогу.

ФК 8. Проєктувальна. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК 9. Прогностично-організаційна. Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

ФК 10. Оцінювально-аналітична. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу; забезпечувати само- та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

ФК 11. Інноваційна. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, використовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

ФК 12. Навчання впродовж життя. Здатність до навчання та вдосконалення власної педагогічної майстерності, використовуючи сучасні засоби та методи отримання, організації та обробки інформації та матеріалів.

ФК 13. Професійність. Здатність планувати, організовувати та впроваджувати процеси навчання фізики та інформатики, практично виконувати професійні (навчальні і виховні) завдання, використовуючи різні методики, співпрацюючи як з учнями, так і з іншими особами, які співпрацюють у дидактичному та навчальному процесі, та фахівцями, що підтримують цей процес.

ФК 14. Філософська. Здатність використовувати методи пізнання (моделювання, аналіз, синтез, узагальнення, конкретизація, порівняння, аналогія тощо) для постановки і розв'язання фізичних задач.

ФК 15. Математична. Здатність розуміти та використовувати знання з математики (як науки, так і навчального предмету) у своїй професійній діяльності, вмінні елементаризувати математичні знання відповідно до рівня розвитку учнів.

ФК 16. Інформаційна. Здатність розуміти та використовувати знання з інформатики (як науки, так і навчального предмету) та дидактики інформатики, необхідні для професійної діяльності.

Виконання завдань педпрактики спрямоване на досягнення програмних результатів навчання **(РН)**, зокрема:

РН 1. Спроможний продемонструвати знання та розуміння розділів методики навчання фізики та інформатики, основ програмування, загальні питання методики навчання фізики/інформатики, методики вивчення окремих тем шкільного курсу фізики, інформатики, принципів, форм, сучасних методів, методичних прийомів навчання фізики/інформатики в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).

РН 2. Спроможний продемонструвати знання та розуміння розділів інформатики: системи кодування, моделі цифрових машин, принципи форматування тексту, обчислення в електронній таблиці, графічний дизайн, операційні системи, системи баз даних, знає структуру та розуміє принципи функціонування комп'ютерних мереж та мережевих пристроїв, володіє знаннями імперативного та функціонального програмування у вибраних мовах програмування.

РН 3. Знає основні психолого-педагогічні теорії навчання, інноваційні технології навчання фізики та інформатики, актуальні проблеми розвитку педагогіки та методики навчання фізики та інформатики.

РН 4. Спроможний демонструвати та застосувати знання з інформатики та фізики, необхідні для формування ключових та наскрізних компетентностей учнів.

РН 5. Спроможний демонструвати знання закономірностей розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків.

РН 6. Спроможний проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, ефективно працювати автономно та в команді, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

РН 7. Спроможний добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування інформатичної компетентності учнів і здійснювати самоаналіз ефективності уроків.

РН 8. Спроможний проектувати й проводити на належному рівні різні типи уроків фізики/інформатики закладів загальної середньої освіти, з використанням різних методів, форм та засобів навчання.

РН 9. Спроможний аналізувати, проєктувати, впроваджувати та вдосконалювати навчально-методичне забезпечення навчання учнів з фізики та інформатики, в тому числі, створюючи наочний матеріал за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

РН 10. Спроможний здійснювати пошук необхідної інформації, консультувати, показувати володіння методами збереження, обробки та редагування професійної інформації в системах керування базами даних, використовувати і поповнювати інформаційні масиви у мережі Інтернет.

РН 11. Спроможний практично застосовувати компетентності з фізики та інформатики, їх зв'язки з іншими сферами людської діяльності та показати гуманістичні цінності фізики/інформатики; знає основні дилеми сучасної цивілізації, для пояснення яких може бути корисна фізика/інформатика.

РН 12. Застосовує методи діагностування досягнень учнів з фізики/інформатики, добирати й розробляти завдання для тестів, самостійних і контрольних робіт, індивідуальної роботи.

РН 13. Спроможний використовувати методи, форми і засоби дистанційного навчання (включаючи змішану систему навчання) під час своєї професійної діяльності.

РН 14. Спроможний оцінювати власну дидактичну та педагогічну роботу та роботу учнів разом із діагностуванням їх освітніх можливостей.

РН 15. Дотримується правових норм і законів, нормативно-правових актів України, усвідомлює необхідність їх дотримання.

ПРК 1. Володіє основами професійної мовленнєвої культури при навчанні фізики/інформатики в школі.

ПРК 2. Презентує, обговорює та захищає власні погляди в усній і письмовій формах та за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРК 3. Доносить до фахівців і нефахівців певної інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності.

ПРК 4. Створює умови конструктивної взаємодії з суб'єктами навчально-виховного процесу і обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії, забезпечувати сприятливий морально-психологічний клімат.

ПРА 1. Усвідомлює соціальної значущості майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності

ПРА 2. Відповідально ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ПРА 3. Усвідомлює необхідність самостійно навчатися протягом життя.

ПРА 4. Самостійно та відповідально приймає рішення в професійній сфері на основі аналізу та синтезу, з урахуванням критичних зауважень та на основі творчого підходу.

2. Зміст діяльності студентів-практикантів

Під час оцінювання навчальної роботи, яку здійснював студент протягом практики, враховується якість проведення залікових уроків, відвідування уроків вчителя фізики та вчителя інформатики та інших студентів, перевірка виконання учнями лабораторних та практичних робіт, зошитів, щоденників учнів, додаткові заняття з учнями, що не встигають, або надання допомоги обдарованим учням у підготовці до конкурсів та олімпіад, організація позакласної роботи за фахом.

Виховна робота включає: допомогу в організації та проведенні громадсько-корисної роботи учнів, організацію дозвілля, заходи з набуття навичок культури поведінки, а також усі заплановані виховні заходи: інформаційні години, екскурсії, зустрічі, диспути тощо.

Підсумки практики студентів підводяться на підсумковій конференції, яка, як

правило, має науково-практичний характер. На ній присутні всі студенти-практиканти, методисти фахових кафедр, а також викладачі педагогіки та психології. Студенти виступають із доповідями та презентаціями, які вони підготували на основі вивчення досвіду роботи кращих учителів фізики/інформатики міста, демонструють результати своєї науково-методичної роботи.

Діяльність студентів-практикантів включає такі компоненти:

1. Комплексне вивчення системи навчально-виховної роботи школи.
2. Навчальна та позакласна робота з предмету.
3. Виховна робота з класом, позакласна робота.
4. Методична робота.
5. Робота з психолого-педагогічного аналізу.

Під час практики студенти проводять **основні види роботи**, притаманні діяльності вчителя:

1) *освітньо-виховну* – з учнями, а саме: складають індивідуальний план роботи та працюють за ним; розробляють розгорнуті плани-конспекти уроків та виховних заходів; сприяють всебічному розвитку учнів, добираючи для цього конкретний зміст і засоби педагогічного впливу; продовжують формувати учнівський колектив; створюють умови для розвитку самостійної діяльності учнів; підтримують у класі комфортний психологічний клімат, забезпечують охорону здоров'я учнів; упереджують прояви булінгу в учнівському колективі; беруть участь у здійсненні інклюзивного навчання; в разі потреби здійснюють дистанційне навчання;

2) *просвітницьку* – серед школярів з питань фізики, інформатики, психології, а також серед батьків учнів, надаючи консультації стосовно індивідуального підходу в фізичному, санітарно-гігієнічному та статевому вихованні дітей і розвитку вмінь та навичок екологічно доцільної поведінки та здоров'язберігаючих технологій;

3) *методичну* – спільно з педагогічним колективом школи, під час відвідування уроків вчителів та студентів, аналізу шкільної документації та педагогічного досвіду вчителів;

4) *дослідницьку* – спільно з викладачем ЗВО проводять експериментальні дослідження для виконання курсових і бакалаврських робіт, впроваджують результати педагогічного дослідження в практику роботи школи.

Перед початком педагогічної практики проводиться настановна конференція, у роботі якої беруть участь викладачі фахових кафедр, а також викладачі педагогіки та психології.

Період проходження практики студентами умовно поділяється на три етапи: ознайомлювальний, основний, заключний.

Протягом першого тижня студент-практикант повинен комплексно вивчити навчально-виховний процес школи:

а) провести бесіди з адміністрацією школи (директором, завучем, організатором з позакласної роботи) і з'ясувати:

- науково-методичну проблему над якою працює школа;
- перспективний, річний, виховний план роботи школи;
- план роботи методичного об'єднання вчителів фізики/інформатики;
- графік проведення і тематика семінарів учителів фізики/інформатики.

б) провести бесіду з класним керівником:

- зібрати загальні відомості про клас;
- ознайомитися з планом виховної роботи, класним журналом, особовими справами учнів, медичними картками, щоденниками;
- ознайомитися з розкладом навчальних занять у класі, провести його аналіз.

в) провести бесіду з учителем фізики/інформатики з метою:

- ознайомлення з наявним матеріально-технічним забезпеченням кабінету фізики/інформатики;
 - ознайомлення з календарно-тематичними планами з фізики/інформатики, планами тематичних гуртків та факультативів за фахом на період практики, відповідними розділами і темами навчальної програми, проведення їхнього аналізу;
- г) познайомитися з учнівським колективом:
- бесіда з активом класу;
 - бесіда з окремими учнями, з метою виявлення їхніх інтересів, уподобань, відношення до навчання, організації дозвілля тощо.
- д) ознайомитися з науковою, навчальною та методичною літературою з проблем виховання та навчання учнів, наявною у школі;
- е) скласти індивідуальний план навчально-залікової педагогічної практики студента та затвердити його у групового керівника;
- є) скласти календарно-тематичний план з фізики/інформатики для закріпленого класу на період практики, погодити його з учителем фізики/інформатики та методистом.

У наступні тижні практики студенти працюють згідно із загальним планом педагогічної практики, затвердженого індивідуального та календарно-тематичного плану, проводять пробні та залікові уроки з фізики/інформатики, гурткові заняття та виховну роботу з предмету, розробляють та проводять класні години як помічник класного керівника.

Студенти-практиканти повинні щоденно з'являтися у школу до початку занять та знаходитися в ній повний шестигодинний робочий день. Відвідування школи студентами-практикантами реєструється у журналі, який ведеться старостою групи студентів-практикантів. У окремих випадках студент-практикант має право залишити школу раніше встановленого часу з дозволу групового керівника, директора, завуча школи, класного керівника або вчителя інформатики, до якого він прикріплений.

ЗАВДАННЯ З ПЕДАГОГІКИ

I. Комплексне вивчення навчально-виховного процесу школи:

- а) бесіда з адміністрацією (директором, завучем, організатором з позакласної роботи):
- проблема над якою працює школа;
 - річний, виховний план роботи школи;
 - план роботи методоб'єднання вчителів за фахом;
 - графіки і тематика семінарів за фахом.
- б) бесіда з класним керівником:
- загальні відомості про клас,
 - ознайомлення з планом виховної роботи, класним журналом, особовими справами учнів, медичними картками, щоденниками, зошитами тощо;
 - ознайомлення з розкладом навчальних занять у класі, його аналіз.
- в) бесіда з вчителем-предметником:
- ознайомлення з кабінетом, обладнанням, ТЗН, наочністю,
 - ознайомлення з програмою та календарним планом вчителя.
- г) знайомство з учнівським колективом:
- бесіда з активом класу,
 - з учнями про їх інтереси, уподобання, ставлення до навчання, організацію дозвілля тощо.

Виховна робота:

- а) участь у поточній виховній роботі з класом (проведення етичних бесід, диспутів, уроків культури, допомога в організації трудових, художніх, спортивних та інших КТС);
- б) підготовка і проведення одного залікового виховного заходу в закріпленому класі. План-конспект виховного-залікового заходу затверджується класним керівником та груповим керівником. Цей план-конспект з оцінкою за проведення є структурною одиницею звітної документації;
- в) відвідування виховних заходів, що проводяться вчителями школи, студентами-практикантами, ведення протокольних записів з метою їх аналізу (протокол і аналіз виховного заходу додається до щоденника психолого-педагогічних спостережень);
- г) участь в роботі з батьками (участь у підготовці і проведенні батьківських зборів, у випуску інформаційних матеріалів для батьків тощо).

Методична робота:

- а) відвідування засідань методоб'єднань за фахом;
- б) вивчення передового педагогічного досвіду;
- в) проведення науково-дослідної роботи з методики, педагогіки і психології;
- г) робота з методичною літературою;
- д) підготовка звітної документації з педпрактики, участь у підсумковій конференції з педпрактики.

ЗАВДАННЯ З ПСИХОЛОГІЇ

На основі спостережень скласти психолого-педагогічну характеристику на одного з учнів основної школи за наданими викладачами методиками.

Психолого-педагогічний аналіз особистості учня

Особистість – це ієрархічна структура власних поглядів і ставлень до зовнішнього світу, а також власних вимог до самої себе, оцінок і самооцінок, які відповідають її моральним нормам і переконанням.

Особистість характеризується значною кількістю параметрів, серед яких найбільш важливим є її позиція, тобто система відношень. Найсуттєвішими є ставлення особистості до людей, матеріальних умов життя, своїх обов'язків – трудових, навчальних тощо. Важливою стороною особистості є її індивідуальність, тобто неповторне поєднання психологічних особливостей (характер, темперамент, особливості перебігу психічних процесів, сукупність переважаючих почуттів і мотивів діяльності, сформовані здібності тощо).

Кожна людина є індивідуальною, але індивідуальність одних виявляється яскраво, колоритно, інших – малопомітно. Як наслідок, завданням студента-практиканта є виявлення в учня його індивідуальних особливостей як особистості.

Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики на особистість учня подана у Додатку Г.

ЗАВДАННЯ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ/ІНФОРМАТИКИ

1. Скласти розгорнуті плани-конспекти залікових уроків та позакласного предметного заходу.
2. Виготовити наочність до залікових уроків.
3. Провести залікові уроки, що оцінюються методистом та вчителем.
4. Провести аналіз власного уроку та уроки-колеги (або вчителя).
5. Підготувати та провести позакласний виховний захід із предмету.
6. Провести профорієнтаційну роботу з учнями.
7. Подати наочність, плани-конспекти уроків та позакласного заходу, аналіз уроків, звіт на захист педпрактики.
8. Взяти участь у підведенні підсумків педпрактики.

Зміст діяльності студентів-практикантів за умови дистанційного навчання

1. Ознайомитись з методикою роботи вчителя, відвідати та проаналізувати on-line уроки.
2. Скласти розгорнуті плани-конспекти та презентації для проведення залікових уроків.
3. Провести залікові уроки в on-line форматі, зробити скріншоти кожного з етапів уроку.
4. Розробити розгорнутий план-конспект предметного позакласного виховного заходу в 5-9 класах (за вибором студента).
5. Провести та зробити скрін-шоти предметного позакласного заходу.

3. Форма звітності студентів-практикантів

Після закінченню педагогічної практики у триденний термін студент-практикант повинен представити наступну документацію:

Груповому керівникові:

1. Індивідуальний план навчально-виховної роботи (Додаток А.2), який складається до кінця 1-го тижня практики і затверджується класним та груповим керівниками.
2. Щоденник психолого-педагогічних спостережень.(Додаток А.3).
3. Протокол та психолого-педагогічний аналіз одного уроку за фахом, проведеного вчителем чи студентом-практикантом (Додаток А.6, А.7).
4. Психолого-педагогічний аналіз виховного заходу (Додаток А.5).
5. План-конспект виховного заходу з оцінкою за проведення і підписом класного керівника (Додаток А.4).
6. Характеристика на роботу студента-практиканта з рекомендованою оцінкою та підписами вчителя-предметника, класного керівника, завірену підписом директора і печаткою школи **за умови очної організації та проходження практики.**
7. Звіт про роботу під час практики (Додаток А.9).

Консультанту з психології:

1. Психолого-педагогічну характеристику на особистість учня (Додаток Г)

Методисту з фізики/інформатики:

1. **Календарно-тематичний план** проведених уроків (узгодити з методистом протягом першого тижня практики) (Додаток В.1.).
2. **Плани-конспекти всіх проведених уроків із супровідною наочністю.** Перед проведенням кожного уроку попередньо отримати консультацію у методиста та вчителя і отримати у них дозвіл на проведення уроку. Для студентів є обов'язковим проведення **3 (трьох) залікових уроків** у присутності методиста-предметника.
3. **Аналіз уроку колеги** студента-практиканта (за відсутності такого – вчителя).
4. **Самоаналіз свого уроку.**
5. **План-конспект проведеного виховного заходу з фізики або інформатики з оцінкою** (перед проведенням попередньо отримати консультацію у методиста, учителя-предметника та класного керівника і отримати у них дозвіл на проведення заходу).
6. **Аналіз матеріально-технічної бази школи (кабінету фізики).**
7. **Узагальнений звіт про проходження практики з рекомендаціями** за орієнтовною структурою:
 - ПІБ студента, факультет, курс, група, форма навчання, освітня програма, вид практики, місце проходження практики, груповий керівник.

- мета, завдання практики.
- коротка характеристика бази практики.
- виконані завдання під час проходження практики.
- загальні, фахові компетентності, сформовані під час проходження практики.
- проблеми, труднощі, що виникли у процесі практичної підготовки.
- допомога, поради, настанови академічної спільноти під час проходження педагогічної практики (викладачі, викладачі-методисти, групові керівники, практичний психолог та інші).
- поради, побажання, пропозиції щодо змісту програм практики, організації й проведення практичної підготовки, підготовки звітності, процедур захисту.

8. Копію характеристики на роботу студента-практиканта з рекомендованою оцінкою та підписами вчителя-предметника, класного керівника, завірену підписом директора і печаткою школи за умови очної організації та проходження практики.

4. Норми оцінювання роботи студентів під час практики

Основними показниками для оцінки роботи студента на практиці є: виконання програми практики, навчальна і трудова дисципліна під час практики, якість звітної документації.

Підсумкова оцінка з навчально-залікової педагогічної практики визначається на підставі середньозваженого бала, де до уваги береться ваговий коефіцієнт та показник середньоарифметичної оцінки всіх основних видів робіт, які виконує студент на практиці.

Критерії оцінювання роботи студентів-практикантів

№ з/п	Види діяльності студента-практиканта	Кількість балів	Ваговий коефіцієнт
1	Проведення уроків фізики, наочність до уроків	30	0,3
2	Проведення уроків інформатики, наочність до уроків	20	0,2
3	Проведення предметного позакласного заходу та організація роботи учнів у позаурочній роботі (гуртки, факультативи)	10	0,1
4	Супровідна документація до занять (календарно-тематичний план, опис кабінету фізики, аналіз та самоаналіз уроків, звіт)	10	0,1
5	Виконання завдань з психології	10	0,1
6	Проведення виховної роботи	10	0,1
7	Оформлення документації	5	0,05
8	Захист практики (звіт, фото-, відеопрезентація тощо)	5	0,05
	Разом	100	1,0

Рекомендована література

Методика навчання фізики:

1. Кухарчук Р.П. Загальні питання методики викладання фізики в школі. Навчальний посібник для студентів фізико-математичних і фізико-технічних факультетів. Глухів: РВВ ГДПУ, 2007. 116 с.
2. Методика навчання фізики в середній школі (Загальні питання). Конспекти лекцій/ Бойко М.П. та ін.; за ред. Савченка В.Ф. Чернігів: Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2003. 100 с.
3. Гончаренко С.У. Методика розв'язування задач. Київ: Либідь, 1995.
4. Розв'язування задач з фізики. Практикум / за заг. ред. Є.В. Коршака. Київ: Вища школа, 1986. 312 с.
5. Розв'язування задач з фізики: питання, теорії і методики // С.У. Гончаренко та ін.; за заг. ред. Є.В. Коршака. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. 185 с.

Методична література з фізичного експерименту

6. Гайдучок Г.П., Нижник В.П. Фронтальний експеримент з фізики в 7-11 кл. середньої школи: посібник для вчителя. Київ: Рад. школа, 1989. 175с.
7. Коршак Є.В., Миргородський Б.Ю. Методика і техніка шкільного експерименту. Київ: Вища школа, 1981. 279 с.
8. Практикум з фізики в середній школі: Дидакт. матеріал: посібник для вчителя / Л.І. Анциферов та ін.; за ред. В.О. Бурова, Ю.І. Діка. Київ: Рад. шк., 1990. 176 с.

Шкільні підручники з фізики

7 клас

9. Божинова Ф.Я., Кірюхін М.М., Кірюхіна О.О. Фізика. 7 клас: Підручник. Харків: Видавництво «Ранок», 2007. 192 с.
10. Генденштейн Л.Е. Фізика. 7 клас: Підручник для середніх загальноосвітніх шкіл. Харків: Гімназія, 2007. 208 с.
11. Фізика : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / за ред. В. Г. Бар'яхтара, С. О. Довгого. Харків: Вид-во «Ранок», 2015. 256 с.
12. Сиротюк В. Д. Фізика : підруч. для 7-го кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2015. 240 с.
13. Гельфгат І.М., Ненашев І. Ю. Фізика. Збірник задач для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Харків: Вид. Ранок, 2015. 256 с.
14. Засекіна Т. М., Засекін Д. О. Фізика: підручник для 7 класу. Київ: Освіта, 2015. 221с.

8 клас

15. Божинова Ф.Я., Кірюхін М.М., Кірюхіна О.О. Фізика: підручник для 8 кл. Харків: Ранок-НТ, 2008. 256с.
16. Генденштейн Л.Е. Фізика: підручник для 8 кл. Київ: Гімназія, 2008. 256с.
17. Є.В. Коршак, О.І. Ляшенко, В.Ф. Савченко. Фізика: підручник для 8 кл. Київ: Генеза, 2008. 208с.
18. Сиротюк В.Д. Фізика : підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Зодіак-Еко, 2008. 240 с.
19. Фізика : підруч. для 8кл. загальноосвіт. навч. закл. / за ред. В. Г. Бар'яхтара. Харків: Вид-во «Ранок», 2016. 238с.

9 клас

20. Божина Ф.Я., Кірюхін М.М., Кірюхіна О.О. Фізика: підручник для 9 кл. Харків: Ранок, 2009. 224 с.
21. Є.В. Коршак, О.І. Ляшенко, В.Ф. Савченко Фізика: 9 кл.: підруч. для загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2009. 160 с.
22. Засекіна Т. М., Засекін Д. О. Фізика для загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням фізики: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: Ранок, 2017. 224 с
23. Сиротюк В.Д. Фізика: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Зодіак-Еко, 2017. 208 с.
24. Фізика : підруч. для 8кл. загальноосвіт. навч. закл. / за ред. В. Г. Бар'яхтара. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 270с.

10 клас

25. Бар'яхтар В. Г. Божина Ф.Я. Фізика. 10 клас: підручник для загальноосвіт. навч. закл.(академічний рівень).Харків: Ранок, 2011.256с.
26. Генденштейн Л. Е., Ненашев. І. Ю. Фізика. 10 клас. підручник. (рівень стандарту).Київ: Гімназія, 2010. 272 с.
27. Коршак Є.В., Ляшенко О.І., Савченко В.Ф. Фізика: підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту).Київ: Генеза, 2010.192 с.
28. Сиротюк В.Д., Баштовий В.І. Фізика. Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів(рівень стандарту). Київ: освіта, 2010. 303 с.
29. Засекіна Т. М., Головка М. В. Фізика: Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів (профільний рівень). Київ: «Педагогічна думка», 2010. 304 с.

11 клас

30. Фізика. 11 клас. Академічний рівень. Профільний рівень / В.Г. Бар'яхтар, Ф. Я. Божина, М. М. Кірюхін, О. О. Кірюхіна. Харків: Ранок, 2011. 320 с.
31. Гельфгат І. М., Кирик Л. А. Фізика. 11 клас. Підручник. Академічний рівень. Київ: Гімназія, 2011. 400 с.
32. Генденштейн Л. Е., Євлахова О. М., Бондаренко М. В. Фізика. 11 клас. Підручник. Рівень стандарту. Київ: Гімназія, 2011. 320 с.

Довідники, збірники запитань, завдань та задач

33. Гельфгат І.М. та ін. Збірник різнорівневих завдань державної атестації. –Харків: Гімназія, 2002. 80с.
34. Гончаренко С.У. Конкурсні задачі з фізики. Київ: Вища школа,1979. 448с.
35. Коміренко М.М., Коміренко Н.І., Коміренко С.М. Матеріали для перевірки знань учнів з фізики: посібник для вчителя. Київ: Рад. шк., 1989. 221с.
36. Лукашик В. І. Збірник запитань і задач з фізики: навч. посібник для учнів 7-8 кл. Харків: ОЛАНТ, 2004. 172 с.
37. Римкевич А.П. Збірник задач з фізики для 9-11 класів сер. школи. Харків: ББН, 2002. 208с

Методика навчання інформатики:

1. Барболіна Т. М. Шкільний курс інформатики та методика його викладання. Полтава : Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, 2007. 124 с.
2. Все для вчителя інформатики. URL: <https://informatik.pp.ua/>
3. Інформатика для всіх. URL: <https://sites.google.com/pu.org.ua/allinf>

4. Міністерство освіти і науки України. Освітні програми. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>.
5. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики: навч. посіб. : у 3 ч. К. : Навчальна книга, 2004. – Ч. 1 : Загальна методика навчання інформатики. 256 с.
6. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики: навч. посіб. : У 3 ч. К. : Навчальна книга, 2004.- Ч. II: Методика навчання інформаційних технологій. 287 с.
7. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики: навч. посіб. : У 3 ч. К. : Навчальна книга, 2004.- Ч. III: Методика навчання основних послуг глобальної мережі Інтернет. 196 с.
8. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики: навч. посіб. : У 4 ч. К. : Навчальна книга, 2004. - Ч. IV: Методика навчання основ алгоритмізації та програмування. 368 с.
9. Підручники з інформатики. URL: <https://informatik.pp.ua/pidruchniki>
10. Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В. Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. 2021. URL: <https://drive.google.com/file/d/1tmA53rTR7bsQLtduONUKceE18wkLFzRZ/view>
11. МОДЕЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ ІНФОРМАТИКИ

5 КЛАС

12. Інформатика : підруч. для 5 кл. закл. загал. серед. освіти / М. М. Корнієнко, С. М. Крамаровська, І. Т. Зарецька. Харків : Вид-во «Ранок», 2022. 173 с.
13. Інформатика : підруч. для 5 кл. закл. загал. серед. освіти / [О. О. Бондаренко, В. В. Ластовецький, О. П. Пилипчук, Є. А. Шестопапов]. Харків : Вид-во «Ранок», 2022. 208 с.
14. Інформатика : підруч. для 5-го кл. закл. заг. серед. освіти / [Й. Ривкінд та ін.]. Київ : Генеза, 2022. 240 с.
15. Інформатика. Підруч. для 5 кл. закл. загал. серед. освіти / О. Коршунова, І. Завадський. Київ: Видавничий дім "Освіта", 2022. 175 с.
16. Підручник з інформатики для учнів 5 кл. закладів загальної середньої освіти / Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер, О. Г. Кузьмінська. К. : УОВЦ «Оріон», 2022. 255 с.

6 КЛАС

17. Інформатика : підруч. для 6 кл. закл. загал. серед. освіти / [О. О. Бондаренко, В. В. Ластовецький, О. П. Пилипчук, Є. А. Шестопапов]. Харків : Вид-во «Ранок», 2023. 274 с.
18. Інформатика : підруч. для 6 кл. закл. загал. серед. освіти / Джон Ендрю Біос. К.: Видавництво "Лінгвіст", 2023. 176 с.
19. Інформатика : підруч. для 6-го кл. закл. заг. серед. освіти / [Й. Ривкінд та ін.]. Київ : Генеза, 2023. 240 с.
20. Інформатика. Підруч. для 6 кл. закл. загал. серед. освіти / О. Коршунова, І. Завадський. Київ: Видавничий дім "Освіта", 2023. 160 с.
21. Підручник з інформатики для учнів 6 кл. закладів загальної середньої освіти / Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер, О. Г. Кузьмінська. К. : УОВЦ «Оріон», 2023. 256 с.

7 КЛАС

22. Інформатика : підруч. для 7 кл. закл. загал. серед. освіти / [О. О. Бондаренко, В. В. Ластовецький, О. П. Пилипчук, Є. А. Шестопапов]. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 160 с.

23. Інформатика : підруч. для 7 класу закладів загальної середньої освіти / О. В. Коршунова, І. О. Завадський. К. : Видавничий дім «Освіта», 2020. 144 с.
24. Інформатика : підруч. для 7-го кл. закл. заг. серед. освіти / Йосиф Ривкінд [та ін.]. Київ : Генеза, 2020. 176 с.
25. Інформатика : підручник для 7 кл. закл. загальн. серед. освіти / О. П. Казанцева, І. В. Стеценко. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2020. 176 с.
26. Інформатика. Підручник для 7 кл. закладів загальної середньої освіти / Н. В. Морзе, О. В. Барна. Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. 176 с.

8 КЛАС

27. Інформатика : підруч. для 8 кл. з поглибл. вивч. інформатики закл. загал. серед. освіти / В. Д. Руденко, Н. В. Речич, В. О. Потієнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 256 с.
28. Інформатика : підруч. для 8 кл. закл. загал. серед. освіти / [О. О. Бондаренко, В. В. Ластовецький, О. П. Пилипчук, Є. А. Шестопапов]. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 240 с.
29. Інформатика : підруч. для 8 класу закладів загальної середньої освіти / О. В. Коршунова, І. О. Завадський, З. Р. Стасюк. К. : Видавничий дім «Освіта», 2021. 256 с.
30. Інформатика : підруч. для 8-го кл. закл. заг. серед. освіти / [Й. Ривкінд та ін.]. Київ : Генеза, 2021. 256 с.
31. Інформатика. Підручник для 8 кл. закладів загальної середньої освіти / Н. В. Морзе, О. В. Барна. Київ : УОВЦ «Оріон», 2021. 224 с.

9 КЛАС

32. Інформатика : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / [О.О.Бондаренко, В. В. Ластовецький, О. П. Пилипчук, Є. А.Шестопапов]. Харків : Вид-во «Ранок», 2017. 240 с.
33. Інформатика : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер. К. : УОВЦ «Оріон», 2017. 208 с.
34. Інформатика : підруч. для 9-го кл. закл. заг. серед. освіти / [Й. Ривкінд та ін.]. Київ : Генеза, 2017. 288 с.
35. Інформатика для загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням інформатики : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / В.Д. Руденко, Н. В. Речич, В. О. Потієнко. — Х. : Вид-во «Ранок», 2017. 42с.

Додаткові посібники

36. Глинський М.Я. Інформатика: 8-11 класи. Навчальний посібник для загальноосвітніх навчальних закладів: у 2-х книгах. Книга 1. Алгоритмізація і програмування. Мова Паскаль. Львів.: Деол, 2002. 200 с.
37. Глинський М.Я. Інформатика: 8-11 класи. Навчальний посібник для загальноосвітніх навчальних закладів: у 2-х книгах. Книга 2. Інформаційні технології. 2-е видання. Львів.: Деол, 2002. 256 с.
38. Караванова Т.П. Інформатика: основи алгоритмізації та програмування: 777 задач з рекомендаціями та прикладами: Навч. посіб. для 8-9 кл. із поглибл. вивч. інф-ки К.: Генеза. 2006. 286 с.
39. Підручники з інформатики <https://informatik.pp.ua/pidruchniki>

Методика навчання інформатики окремих тем:

20. Авраменко В. С., Авраменко А. С. Основи операційних систем. Навчальний посібник. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2018. 524 с.
21. Бази даних у питаннях і відповідях : навчальний посібник / В. В. Чубук, Р. М. Чен, Л. А. Павленко та ін. Х. : Вид. ХНЕУ, 2004. 288 с.
22. Базовий курс інформатики / В. Д. Руденко, О. М. Макарчук, М. О. Патланжогу; за заг. ред. В. Ю. Бикова : навч. посіб. К. : Вид. група ВНУ. Кн. 1 : Основи інформатики. 2005. 320 с.

23. Базовий курс інформатики / В. Д. Руденко, О. М. Макаруч, М. О. Патланжогу; за заг. ред. В.Ю.Бикова: навч. посіб. К.: Вид. група ВНУ. Кн. 2: Інформаційні технології. 2006. 368 с.
24. Батрак Є. О. Архітектура комп'ютерних систем: лабораторний практикум [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студ. спеціальності 126 «Інформаційні системи та технології». КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 110 с.
25. Болух В. Ф., Данько В. Г. Основи електроніки і мікропроцесорної техніки: Навч. посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2011. 257 с.
26. Дем'яненко В. М. Комп'ютер. Апаратна частина: конфігурація, вибір : посібник / В. Дем'яненко, Н. Вовковінська, В. Лапінський. К. : Шкільний світ, 2009. 128 с.
27. Дибкова Л. М. Інформатика та комп'ютерна техніка : посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : "Академвидав", 2002. 320 с.
28. Завадський І.О. Основи візуального програмування / І. О. Завадський, Р. І. Заболотний: [Навч. посіб.]. К.: Вид. група ВНУ. 2007. 272 с.
29. Зайцев В.Г., Дробязко І.П. Операційні системи: навч. посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 240 с.
30. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / В.А. Баженов, П.С. Венгерський, В.М. Горлач, О.М. Левченко, П.П. Лізунов, В.С. Гарвона, О.М.Ананьєв. К. : Каравела, 2003. 464 с.
31. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.І. Пушкар. К.: Видавничий центр «Академія», 2003. 704 с.
32. Інформаційні системи і технології в економіці : навч. посібн. / за ред. В. С. Пономаренка. К. : Академія, 2002. 544 с.
33. Караванова Т. П. Інформатика. Основи алгоритмізації та програмування. 777 задач з рекомендаціями та прикладами (навчальний посібник) / Т. П. Караванова. К. : Генеза, 2009. 286 с.
34. Клименко О. Ф., Головка Н. Р., Шарапов О. Д. Інформатика та комп'ютерна техніка : навч.-метод. посібник / за заг. ред. О. Д. Шарапова. К. : КНЕУ, 2002. 534 с.
35. Кухарчук Р.П. Будова персонального комп'ютера: Навчальний посібник для студентів фізико-математичних і фізико-технічних факультетів. Глухів: РВВ ГДПУ. 2010. 76 с.
36. Мельник А. О. Архітектура комп'ютера : наукове видання / А. О. Мельник. Луцьк : волинська обласна друкарня, 2008. 480 с.
37. Мосіюк О.О., Федорчук А.Л. Операційні системи та системне програмування: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2022. 76 с.
38. Павленко Л. А. Проектування схем баз даних / Л. А. Павленко, О. В. Тарасов. Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. 100 с.
39. Пасічник В. В. Організація баз даних та знань / В. В. Пасічник, В. А. Резніченко. К. : Видавнича група ВНУ, 2006. 384 с.
40. Рибалов Б.О., Лозович О.М. Комп'ютерні системи. Посібник до виконання лабораторних робіт. Одеська державна академія холоду, 2008. 38 с.
41. Рябко А.В. Лекції «Інформатика: архітектура обчислювальних систем»
42. Ситник В.Ф. Основи інформаційних систем : навч. посібник. Видання друге / В.Ф. Ситник, Т.А. Писаревська, Н.В. Єр'оміна, О.С. Краєва; За ред. В.Ф. Ситника. К.: КНЕУ, 2001. 420 с.
43. Таненбаум Е. Архітектура комп'ютера. 2013. 816 с.
44. Тарасов О. В., Федько В. В., Лосев., М. Ю.. Проектування баз даних : навч. посіб. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.

45. Федотова-Півень І. М. Операційні системи: навчальний посібник. Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2019. 216 с.
46. Федько В. В., Тарасов О. В., Лосєв М. Ю. Лабораторний практикум з модуля "Основи баз даних та знань" навчальної дисципліни "Організація баз даних та знань" Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 192 с.
47. Федько В. В., Тарасов О. В., Лосєв М. Ю. Організація баз даних та знань : навч.-прак. посібн. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 200 с.

Додаткова:

1. Все для вчителя інформатики. URL: <https://informatik.pp.ua/>
2. Інформатика для всіх. URL: <https://sites.google.com/pu.org.ua/allinf>
3. Інформатика. 5 – 9 класи. Програма для загальноосвітніх закладів /М. І. Жалдак та ін. 2016 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/8-informatika.docx>
4. Концепція програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл // Комп'ютер у школі і сім'ї. 2000. №3. С.3-10.
5. Корнієнко М.М. Електронні таблиці Excel: теоретичні основи, приклади та завдання, практичні роботи / М.М. Корнієнко, І.Д. Іванова. Х. : Веста, 2008. 48 с.
6. Корнієнко М.М. Інформатика. Основи алгоритмізації і програмування: Теоретичні основи, приклади та завдання, практичні роботи / М.М. Корнієнко, І.Д. Іванова. Х. : Видавництво «Ранок», 2009. 48 с.
7. Лещук І.М. Кабінет інформатики. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 205, [3] с.
8. Морзе Н.В. Основи інформатики. Екзаменаційні білети: запитання та відповіді. К.: Курс, 1999. 150 с.
9. Морзе Н.В., Мостіпан О.І. Інформатика. Державна підсумкова атестація. 11 клас. Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2003. 104 с.
10. Навчальна програма поглибленого вивчення інформатики для 8-12 класів. Інформатика. Програми для профільного навчання та допрофільної підготовки / Т.П. Караванова, В.П. Костюков. К.: Видавнича група ВНУ, 2009. С. 278-368.
11. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736 від 23.12.2020 р. Про затвердження професійного стандарту за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>.
12. Облаштування кабінету інформатики в школі / упоряд. В. Лапінський. К. : Шк. світ, 2008. 112 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
13. Польська Н.С. Про державні санітарні правила та норми влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах / Н.С. Польська // Комп'ютер у школі та сім'ї. 1999. № 3. С. 57-59.
14. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення 18.03.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 20.03.2021).
15. Рамський Ю.С., Івасків І.С., Ніколаєнко О.Ю. Вивчення Web-програмування в школі: Навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. 200 с.
16. Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В. Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. 2021. URL: <https://drive.google.com/file/d/1tmA53rTR7bsQLtduONUKceE18wkLFzRZ/view>

17. Руденко В.Д. Курс інформатики (част. 2) Основи алгоритмізації і програмування: Навчальний посібник / За ред. В.М. Мадзігона, В.Ю. Викова. К.: Фенікс, 2002. 200с.
18. Руденко В.Д., Макарчук О.М., Патланжоглу М.О. Базовий курс інформатики (Кн. 2: Інформаційні технології). К:ВНУ, 2006. 368 с.
19. Руденко В.Д., Макарчук О.М., Патланжоглу М.О. Практичний курс інформатики / За ред. В.М. Мадзігона. К.:Фенікс, 1997. 304 с.
20. Руденко В.Д., МакарчукО.М., Патланжоглу М.О. Комп'ютер та його програмне забезпечення. Курс інформатики (частина 1)/За ред. В.М. Мадзігона. К.: Фенікс, 2001. 370с.
21. Руденко. В.Д., Макарчук О.М., Патланжоглу М.О. Базовий курс інформатики (Кн. 1: Основи інформатики). К:ВНУ, 2006. 320 с.
22. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн./ О.І.Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. К. : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
23. Чистякова Н.Б. Інформатика. 9 клас: Розробки уроків / Н.Б. Чстякова, І.М. Шишко. Х. : Видавництво «Ранок», 2011. 256 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Загальна оцінка роботи кожного студента є комплексною і враховує всі напрями його діяльності за період практики. Вона визначається на основі обговорення та узгодження висновків керівників практики: методистів фахових кафедр. Підсумкову оцінку за практику виставляє груповий методист після узгодження з викладачами кафедр, які беруть участь у проведенні практики.

Робота студентів за період педагогічної практики за умови форми підсумкового контролю – **залік** – оцінюється за такими критеріями:

Оцінка **«зараховано» (А)** ставиться тоді, коли завдання практики виконані на високому рівні якості, а саме: студент проявив себе як організований, сумлінний, ініціативний у всіх видах роботи, завоював повагу і високу оцінку серед дитячого і педагогічного колективів ЗЗСО, керівників практики, у визначений термін здав належним чином оформлену документацію.

Оцінкою **«зараховано» (В)** оцінюється педагогічна практика в тому випадку, коли завдання практики виконані на достатньому рівні якості, а саме: студентом допущено деякі помилки, які він зміг самостійно виправити або пояснити причину їхнього допущення; в ході практики студентом-практикантом не допускалась неорганізованість, шаблонність в усіх видах роботи; студент добре зарекомендував себе серед дитячого і педагогічного колективів ЗЗСО і керівників практики; у визначений термін здав належним чином оформлену документацію.

Оцінка **«зараховано» (С)** ставиться студенту, який повністю виконав програму практики, проявив ініціативу в роботі, однак допускав незначні помилки у реалізації окремих видів робіт і мав труднощі щодо самостійного їхнього виправлення або не міг пояснити причину їхнього допущення; в ході педпрактики студентом-практикантом не допускалась неорганізованість, шаблонність у всіх видах роботи; він добре зарекомендував себе серед дитячого і педагогічного колективів навчального закладу; здав у визначений термін правильно оформлену документацію.

Результати практики, оцінені на **«зараховано» (D)** свідчать про те, що студент на задовільному рівні якості підготовлений до виконання завдань практики, допускає незначні порушення положень педагогіки і психології, які вміє виправити і пояснити при зверненні на них уваги групового керівника і не повторює їх під час подальшої роботи з дитячим колективом. Студент проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний. Студент вчасно здав документацію, в яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника.

Оцінка **«зараховано» (Е)** ставиться студенту, який виконав програму практики, однак не проявив достатніх знань з психології й педагогіки і вмінь застосовувати їх у практичній діяльності, допускав помилки при плануванні і підготовці виховних заходів, не враховував у достатній мірі вікові та індивідуальні особливості дітей, їхні інтереси. Студент невчасно здав документацію.

Оцінка **«незараховано» (FХ)** ставиться тоді, коли студент виявився не готовим до виконання завдань практики або безвідповідально ставився до своїх обов'язків.

Робота студентів за період педагогічної практики за умови форми підсумкового контролю – **диференційований залік** – оцінюється за такими критеріями:

Оцінка «*Відмінно*» (А 90-100 балів) виставляється студентам, які виконали завдання практики на високому науково-методичному рівні; ними кваліфіковано формулювались та розв'язувались проблеми виховання та освіти, раціонально використовувались різноманітні методи навчання фізики/інформатики та засоби активізації учнів з урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей, підтримувалась дисципліна під час уроків, коли студенти показали глибокі знання матеріалу за фахом, психолого-педагогічної теорії та творчу самостійність у доборі навчального й дидактичного матеріалу для проведення та аналізу занять.

Оцінка «*Добре*» (В 82-89 балів) виставляється в тому випадку, коли уроки студентами проведені на високому науково-педагогічному рівні; на них вдало розв'язувались освітні та виховні проблеми, але недостатньо ефективно використовувались окремі методичні прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів; якщо студенти виявили знання психолого-педагогічної теорії, самостійність у доборі навчального та дидактичного матеріалу, але допустили при цьому незначні помилки в побудові та проведенні занять.

Оцінка «*Добре*» (С 74-83 бали) виставляється в тому випадку, коли уроки студентами проведено на достатньому науково-педагогічному рівні; на них вдало розв'язувались освітні та виховні проблеми, але недостатньо ефективно використовувались методичні прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів; невдало поєднувались методи навчання та використовувалась наочність, якщо студенти виявили знання психолого-педагогічної теорії, самостійність у доборі навчального та дидактичного матеріалу, але допустили при цьому незначні помилки в побудові та проведенні занять.

Оцінки «*Задовільно*» (Д 64-73 бали) заслуговують студенти, які допустили помилки в реалізації навчально-виховних завдань, недостатньо ефективно використовували психолого-педагогічну теорію, методи та прийоми навчання, слабо активізували пізнавальну діяльність учнів; студенти, які не завжди вміли встановити контакт із учнями, не бачили своїх помилок та недоліків під час аналізу занять.

Оцінки «*Задовільно*» (Е 60-63 бали) заслуговують студенти, які допустили помилки у викладанні фактичного матеріалу та в реалізації навчально-виховних завдань, недостатньо ефективно використовували психолого-педагогічну теорію, методи та прийоми навчання, слабо активізували пізнавальну діяльність учнів; не завжди вміло встановлювали контакт з учнями, не бачили та не виправляли своїх помилок та недоліків під час аналізу занять.

Оцінка «*Незадовільно*» (FХ 35-59 балів) виставляється в тому випадку, коли не були виконані навчально-виховні завдання, практикант допустив серйозні помилки під час викладання навчального матеріалу, не забезпечив належної дисципліни на занятті, а також показав низький рівень знань психолого-педагогічної теорії та некритично ставився до своєї роботи.

При виставленні підсумкової оцінки за педагогічну практику враховується ефективність проведення студентом навчально-виховної роботи, участь у методичній роботі школи, його відношення до педагогічної професії, до учнів, до школи, якість звітної документації, виконання всіх видів завдань практики.

У разі виникнення особливих обставин виконання освітніх програм здобувачами вищої освіти денної форми навчання здійснюється шляхом організації і проведення освітнього процесу з використанням дистанційних технологій.

Відповідність шкал оцінювання (національної та європейської (ECTS))

Оцінка ECTS	Середньо-зважений бал, що формує інтервальну шкалу	Сума балів за 100 бальною шкалою	Національна оцінка		
A	4,51-5,00	90-100	5	зараховано	<i>Відмінно</i> – високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
	5,00	100			
	4,95	99			
	4,90	98			
	4,85	97			
	4,80	96			
	4,75	95			
	4,70	94			
	4,65	93			
	4,60	92			
	4,55	91			
4,51	90				
B	4,01-4,50	82-89	4		<i>Добре</i> – достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
	4,50	89			
	4,43	88			
	4,36	87			
	4,29	86			
	4,22	85			
	4,15	84			
	4,08	83			
4,01	82				
C	3,50-4,00	74-81	4		<i>Добре</i> – середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
	4,00	81			
	3,90	80			
	3,84	79			
	3,76	78			
	3,67	77			
	3,59	76			
	3,51	75			
3,50	74				
D	2,83-3,43	64-73	3		<i>Задовільно</i> – середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
	3,43	73			
	3,36	72			
	3,29	71			
	3,22	70			
	3,15	69			
	3,07	68			
	3,01	67			
	3,00	66			
	2,92	65			
	2,83	64			
E	2,51-2,75	60-63	3		<i>Задовільно</i> – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього
	2,75	63			
	2,67	62			
	2,59	61			
2,51	60				
FX	2,00-2,5	35-59	2	не зараховано	<i>Незадовільно</i> – низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
F	0,00-1,99	1-34	2		<i>Незадовільно</i> – низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

ДОДАТКИ**ДОДАТОК А.1****ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ**

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Кафедра педагогіки, психології,
соціальної роботи та менеджменту

Документація

студента (ки) _____ групи, _____ курсу,
факультету _____
Глухівського національного педагогічного університету імені
Олександра Довженка

_____,
(прізвище, ім'я, по батькові)
який (яка) проходив (ла) педагогічну практику
у _____ класі _____
(назва закладу)
з _____ по _____ 20__ р.

Груповий керівник: (прізвище, ініціали)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН*
навчально-виховної роботи студентів факультету природничої і фізико-математичної підготовки

Дата	Тема і зміст діяльності	Робота студента	Відмітка про виконання
Перший тиждень	Настановча конференція. Консультація щодо складання індивідуального плану, його оформлення.	Запис у щоденнику: ознайомлення з правами, обов'язками студента-практиканта, метою і змістом практики, послідовністю виконання завдань, вимогами щодо оформлення звітної документації з практики, критеріями оцінювання. Вибір теми індивідуального творчого завдання. Консультація групового керівника та консультанта з психології	
Другий тиждень	Організація освітнього процесу в ЗЗСО. Відвідування школи. Бесіда з директором (завучем). Ознайомлення з основною документацією.	Інформація про ЗЗСО Проблема, над якою працює пед. колектив. Види планів, на основі яких працює школа: навчальний, річний. Основні розділи річного плану роботи, фрагмент, як приклад. План-графік загальношкільних виховних заходів на семестр (фрагмент на період практики). Ознайомитись із планом виховної роботи ЗЗСО Проаналізувати принципи побудови плану виховної роботи школи. Проаналізувати наступність реалізації змісту виховання учнів.	
Третій тиждень	Вивчення системи роботи учителя-предметника.	Ознайомлення з нормативною документацією, що регламентує діяльність вчителя-предметника (ознайомитися з вимогами Державного стандарту, навчальних програм за фахом, підручниками, посібниками, робочими зошитами, за якими здійснюється освітній процес; опрацювати календарний план.	
Четвертий тиждень	Діяльність вчителя-предметника Спостереження та аналіз уроку за фахом	Скласти протокол уроку та виконати психолого-педагогічний аналіз уроку користуючись зразками, поданими в додатках програми педагогічної практики	
П'ятий тиждень	Позаурочна діяльність вчителя-предметника. Спостереження та аналіз позаурочного (предметного заходу), уроку за фахом	Охарактеризувати основні форми позаурочної роботи з предмету, план роботи гуртка чи факультативу (за фахом) Скласти картотеку методичної літератури за фахом. Ознайомитись із	

		<p>планом роботи гуртка чи факультативу.</p> <p>Взяти участь в організації та проведенні позаурочної роботи (за фахом) на період практики (проведення гурткової роботи, робота з обдарованими дітьми, індивідуальна робота з учнями, які потребують уваги). Скласти картотеку методичної літератури за фахом.</p>	
Шостий тиждень	Система виховної роботи в ЗЗСО. Бесіда-зустріч із заступником директора з виховної роботи .	<p>Проаналізувати загальношкільний план виховної роботи..</p> <p>Проаналізувати форми, методи організації та здійснення виховної роботи з учнями різних вікових груп</p> <p>Функції класного керівника, його права та обов'язки</p>	
Сьомий тиждень	Класний керівник, його основні функції, ознайомлення з досвідом роботи в ході зустрічі. Спостереження та аналіз виховного заходу	<p>Проаналізувати план виховної роботи класного керівника, визначити форми і методи роботи з учнями та батьками.</p> <p>З'ясувати роль та функції батьківського комітету у виховній роботі навчально-виховного закладу. Проаналізувати тематику класних батьківських зборів на рік, взяти участь у їх підготовці та проведенні.</p> <p>З'ясувати та вивчити основні обов'язки класного керівника, специфіку основних напрямів роботи відповідно до віку дітей.</p> <p>Загальні принципи планування роботи. Проаналізувати план роботи класного керівника, враховуючи закономірності, принципи, напрями виховної роботи.</p>	
Восьмий тиждень	Аналіз системи роботи класного керівника. Спостереження та аналіз за виховної години	Спостерігати виховний захід, виконати аналіз Підготувати розробку позакласного виховного заходу (форма, тема заходу – довільна). Вибір форми і теми обґрунтувати.	
Дев'ятий тиждень	Робота в бібліотеці школи, ГНПУ ім. О. Довженка, Центральній районній бібліотеці. Ознайомлення з періодичними виданнями для дітей та молоді, методичною фаховою літературою	Складання списку видань: для організації виховної роботи з учнівським колективом; організації позакласної роботи з дисциплін за фахом; організації дозвілля учнів під час канікул; підготовки вчителя до уроку за фахом .	
Десятий тиждень	Аналіз та узагальнення матеріалів. опрацьованих під час педагогічної практики	Підготовка документації з практики: написання звіту, робота над презентацією фото-відео матеріалів. Звіт груповому керівникові про результати проходження практики, виконання	

		індивідуально-творчої роботи. Здача документації з практики на кафедрі.	
	Підсумкова конференція .	Звіти студентів	

* – орієнтовний

ДОДАТОК А.3

ЩОДЕННИК ПСИХОЛОГО–ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

студента (ки) _____ групи, ____ курсу,
факультету (Інституту) _____
Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1 сторінка:

Керівник практики від ВНЗ _____

Директор школи _____

Заступник директора школи з навчальної роботи _____

Заступник директора школи з виховної роботи _____

Класний керівник _____

2 сторінка:

Розклад уроків і дзвінків

3 сторінка:

Список учнів класу із вказівкою доручень

4 сторінка:

Список вчителів–предметників класу

5 сторінка:

Схематичне розміщення учнів у класі.

Педагогічний щоденник – це робочий документ студента. Його ведення сприяє осмисленню студентами своєї педагогічної роботи, формуванню вмінь бачити кожну дитину у взаєминах із товаришами і колективом, простежувати динаміку розвитку дитячого колективу й особистості школяра, опановувати методику правильної оцінки справ і вчинків як дітей, так і власних, розвивати уміння аналізувати й оцінювати виховні справи.

У щоденнику студент відображає педагогічну, організаторську діяльність, а також діяльність дитячого колективу, аналізує окремі педагогічні ситуації, формулює висновки, узагальнення, окреслює педагогічні перспективи. Педагогічний щоденник призначений також для фіксації сучасних методичних матеріалів, що використовуються в роботі школи, де студент проходить практику.

Зразок запису в щоденнику (фрагмент)

Класний керівник 6–го класу (прізвище, ініціали можна не зазначати) за допомогою методики соціометричного обстеження визначив статус учнів у групі, тим самим з'ясував роль кожного учня в класі, провів анкетування "Ваша дитина".

Одержані результати стали підставою для планування виховної роботи на наступний навчальний рік. Учитель поставив за мету працювати над згуртованістю класного колективу, виховувати творчу особистість з високими моральними якостями.

Педагогічний щоденник слугує засобом зв'язку теорії з практикою. Під час навчальних занять із педагогічних, психологічних та фахових дисциплін (методик) студенти використовують спостереження, проведені у школі, аналізують цікавий педагогічний досвід, обговорюють складні педагогічні ситуації. Щоденник є обов'язковим документом педагогічної практики. Контроль його ведення здійснює груповий керівник.

ДОДАТОК А4**Схема підготовки плану-конспекту виховного заходу****План–конспект виховного заходу**

проведеного в _____ класі _____ школи _____
 студента _____ групи _____
 факультету(Інституту) _____
 Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

 (прізвище, ім'я, по батькові)

Виховний захід – це одна з найпоширеніших організаційних форм у позаурочній та позашкільній виховній роботі.

Він має бути взаємопов'язаний із життям класу, школи, життям країни. У процесі планування виховного заходу варто брати до уваги:

- 1) вікові і індивідуальні особливості дітей конкретного класу;
- 2) завдання, передбачені планом виховної роботи з певним класом;
- 3) розвиток і становлення національної культури, традицій;
- 4) уподобання учнів.

Підготовка й організація виховного заходу спрямовується на формування та розвиток творчої самостійності учнів, на виховання в дітей шанобливого ставлення до людей, традицій рідного народу. Зважаючи на це слід пам'ятати, що в процесі кожної взаємодії зазвичай розв'язують цілий комплекс виховних завдань.

Виховний захід – це процес, перебіг якого передбачає кілька взаємопов'язаних етапів:

1. Цілепокладання (аналіз обставин, визначення актуальності теми заходу, цілей, завдань виховної справи).
 2. Планування (підготовча частина, організаційна частина, складання програми позакласного заходу).
 3. Організація діяльності вихованців у процесі проведення заходу.
 4. Самовираження особистості і результати безпосереднього виховного впливу; колективний аналіз виховної дії; самоаналіз.
 5. Педагогічна рефлексія та релаксація.
- Зміст і оформлення заходу:*
- 1 сторінка – титульна: тема;
 - 2 сторінка – відмітка про консультації та затвердження конспекту класним керівником і керівником групи;
 - 3 сторінка – мета, завдання заходу, форма проведення, діяльнісна структура, обладнання, місце проведення;
 - 4 сторінка – зміст заходу;
 - остання сторінка – використана література при підготовці виховного заходу.

Розробка програми позакласного заходу**Підготовча частина**

- визначення мети і завдань заходу;
- вибір форм, методів, засобів роботи з урахуванням віку учнів;
- передбачення форми виховного заняття в залежності від змісту та спрямування виховних завдань, віку учнів, рівня їхньої вихованості;
- стимулювання учнів до підготовки та проведення заходу;
- залучення до участі в організації й проведенні заходу батьків, фахівців з тематики заходу, психологів, представників громадських організацій.

Організаційна частина

- визначення тривалості заходу з огляду на вік вихованців та місце проведення;
- побудова логічної послідовності ходу виховного заходу, визначення мети;
- добір тематичного матеріалу (змістовність, переконливість з огляду на застосування вербальних методів, методів привчання і вправління, спонування, а також змагання та заохочення);
- застосування цікавих, творчих, індивідуальних завдань;
- добір матеріалу для оформлення композицій із метою досягнення емоційності сприймання (за потреби).

Розробка

1. Накреслення плану виховного заходу (детального). Письмовий виклад.
2. Написання сценарію.
3. Складання схеми аналізу запланованого заходу.

Схема написання конспекту виховного заходу

Тема: стислий, короткий вислів, іноді віршований, що розкриває суть виховного заходу.

Приклад: "Я – громадянин України"

Мета: формулюється як ідеальне уявлення результату, який має бути досягнутий у діяльності.

Приклад: формувати моральну свідомість, національні риси характеру і вдачі, патріотичні почуття, громадську позицію, стимулювати учасників до глибокого засвоєння духовних надбань українського народу.

Мета конкретизується завданнями, що мають бути реальними та посильними.

Завдання виховання:

Приклад:

- ✓ виховувати риси моралі, духовності, культури;
- ✓ виховувати риси соціально активної особистості;
- ✓ формувати вміння в будь-якій ситуації діяти гуманно;

Форма проведення виховного заходу

(Реальний процес, пов'язаний з організацією виховної діяльності).

Приклад: бесіда, круглий стіл, диспут, інформаційна година, інтелектуальна гра, турнір, усний журнал, родинне свято ("Сімейний альбом", "Бабусина скринька"), виховна година, брейн-ринг, спортивне змагання, благодійні акції, аукціони (народної мудрості), захист проєктів, літературна вітальня, свято, вікторина, ділова гра, фестиваль мистецтв, конкурси малюнків, листівок та плакатів, літературний суд, мандрівки тощо.

Вибір форми проведення залежить від змісту та спрямування виховних завдань, віку учнів, рівня їх виховання, особистого соціального досвіду; особливостей дитячого колективу і його традицій, від технічного забезпечення, індивідуальних можливостей та рівня професіоналізму практиканта.

Засоби

Надбання матеріальної та духовної культури, що спрямовані на правильне визначення кінцевої мети будь-якої діяльності.

Місце проведення: за вибором організаторів заходу.

Діяльнісна структура виховного заходу

(Продумайте, як найоптимальніше залучити вихованців до підготовки та проведення виховного заходу).

Подається список вихованців з точним переліком доручень, ролей, дій, функцій.

Діяльність – фронтальна (колективна), групова, індивідуальна.

Види фронтальної діяльності:

Прослуховування вчителя, товаришів, перегляд кінофільму, переживання подій, осмислення отриманої інформації, участь у підготовці та проведенні виховного заходу.

Види групової діяльності:

підготовка монтажу, ілюстративного матеріалу, оформлення місця проведення, збирання інформації (інтерв'ювання, робота в бібліотеці, з профільними ресурсами у мережі Internet).

Види індивідуальної діяльності:

види діяльності, ролі, з урахуванням інтересів, можливостей, бажань дітей, функції обговорювання в класі з метою їх оптимізації.

План виховного заходу

Організаційний етап

Розповідь, бесіда, емоційне стимулювання за допомогою створення виховних ситуацій.

Реалізаційний етап (практичний етап, основний)

Розкриття мети та завдань заходу, активізація дітей, спрямування їх на роботу.

Підсумковий етап

Аналіз позитивних досягнень, обґрунтованість висновків, заключне слово вчителя.

Виховна робота проводиться всіма учасниками навчально–виховного процесу, в основі якої лежать принципи виховання: гуманізму, демократизму, добровільності, особистісно–орієнтованого виховання, творчого підходу.

Схема аналізу позакласного виховного заходу

Алгоритм спостереження й аналізу позакласного виховного заходу

1. Загальна характеристика.

Загальні відомості: клас, кількість учнів, його склад.

Тема та пізнавально–виховна мета заходу, форма проведення, педагогічна обґрунтованість вибору форм і мети, місце проведення, час проведення, відповідальна особа.

Урахування вікових та індивідуальних особливостей школярів, їхніх інтересів, запитів та побажань.

Значення заходу в системі виховної роботи.

2. Підготовка позакласного заходу.

Ініціатори заходу: учнівський актив, класний керівник, інші вчителі, адміністрація школи, батьки, ступінь активності учасників.

Мета і план проведення, визначення завдань.

3. Хід заходу.

Зміст заходу, його громадська спрямованість.

Характер поведінки учнів, взаємозв'язок емоційного та інтелектуального впливу на учнів.

Ставлення учнів до заходу, сприймання ними основних ідей, рівень захопленості, прояв творчих здібностей.

Характеристика педагогічних засобів, педагогічного інструментування заходу. Прояв особистих якостей, авторитет учителя.

4. Висновки та зауваження.

Оцінка методичної своєрідності та ефективності заходу. Недоліки в ході підготовки та проведення, можливі шляхи їхнього усунення. Побажання щодо поліпшення підготовчої роботи та проведення виховних заходів.

ПРОТОКОЛ УРОКУ

Для того, щоб успішно здійснити аналіз уроку за поданою схемою, необхідно оформити "фотографію уроку". Її складові:

<i>Етапи уроку</i>	<i>Зміст етапу уроку</i>	<i>Методи та прийоми</i>
Назва етапу уроку, його мета і завдання, тривалість у часі	1. Діяльність вчителя. 2. Діяльність учнів. 3. Форми їх взаємодії.	Результати спостережень.

Завдання:

1. Виділіть етапи уроку, їх завдання та зафіксуйте час.
2. Визначте ступінь відповідності структури та типу уроку щодо поставлених цілей.
3. Зафіксуйте вправи та завдання, які використовувалися на уроці. Визначте їх тип і вид, рівень (репродуктивний, репродуктивно–творчий, творчий тощо).
4. Зазначте, які методи та прийоми використовував учитель для виховання учнів, розвитку їх пізнавальних інтересів, пам'яті, уваги, уяви. (повідомлення цілей уроку у вигляді евристичного питання, проблемного завдання; подання матеріалу одночасно в словесній і знаково–символічній формах; проектне навчання, ділова гра, подвійні асоціації; різнорівневі контрольні й самостійні роботи, тестові завдання; асоціативний ряд тощо).
5. Простежте за використанням зорової, вербальної і невербальної наочності, визначте їх функції.
6. Зафіксуйте, які прийоми вчитель використовує для економії часу та покращення ефективності уроку.
7. Простежте, як реагують учні на пояснення вчителя, його зауваження та похвалу.
8. Визначте активність учнів на кожному етапі уроку, укажіть ступені активності (з вказівкою причин, що їх зумовлюють).

В основу нової технології уроку покладено три закони:

- Урок – це відкриття істини, пошук істини та її осмислення; це спілкування, змістом якого є наукове знання, а результатом – інтелект.
 - Урок – це частина життя дитини й учителя. Педагог має жити на уроці та бути відкритим для дітей.
 - Людина як суб'єкт осмислення істини та життя на уроці завжди залишається найвищою цінністю.
- Викладання – двосторонній процес. Відтак розуміння того, що відбувається на проведеному уроці, реалізується за допомогою такого виду діяльності, як *аналіз уроку*.

Форми аналізу уроку можуть бути різні, їх вибір регулюється поставленою метою.

Мета відвідуваних уроків:

- вивчати раціональність розподілу й використання часу на уроці, кожному його етапі (структурно–часовий аналіз);
- ознайомитись з умінням учителя організовувати навчальну працю учнів на уроці та забезпечувати навчальну дисципліну (аспектний аналіз);
- вивчати, як учитель формує вміння й навички самоперевірки і самоконтролю (аспектний аналіз);
- дослідити використання додаткового матеріалу на уроці;
- перевірити дотримання санітарно–гігієнічних вимог до уроку;

- вивчати психолого–педагогічні вимоги до уроку (психологічний аналіз);
- аналізувати основні дидактичні категорії (дидактичний аналіз);
- виявити та оцінити домінуючі структури (елементи) уроку (структурний аналіз).

Аналіз структури й організації уроку

1. Відповідність структури уроку його темі, меті й типу.
2. Логічна послідовність і взаємозв'язок етапів уроку.
3. Доцільність розподілу часу за етапами уроку.
4. Наукова організація праці вчителя та учнів.
5. Організація початку й кінця уроку.
6. Оптимальний темп ведення уроку.

Аналіз змісту уроку

1. Логічність викладу.
2. Доступність викладу
3. Науковість викладу.
4. Виділення провідних ідей з даної теми.
5. Зв'язок змісту уроку з життям.
6. Зв'язок змісту уроку з потребами та інтересами учнів.

Аналіз домашнього завдання

1. Методи й прийоми перевірки домашнього завдання.
2. Об'єм домашнього завдання.
3. Характер домашнього завдання: тренувальний, творчий, розвивальний, диференційований, індивідуальний, проєктувальний.
4. Методика подання домашнього завдання.
5. Урахування ступеню складності домашнього завдання залежно від інтелектуальних здібностей і можливостей учнів.

СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКУ**I. Загальні відомості про урок**

1. Тема уроку, його дидактична й виховна мета.
2. Унаочнення уроку.
3. Тип уроку (урок засвоєння нових знань, урок формування та вдосконалення вмінь і навичок, урок закріплення знань, вмінь і навичок, урок систематизації й узагальнення знань, урок перевірки та коригування знань, вмінь і навичок тощо).
4. Підготовленість класу до уроку.

II. Структура уроку і методика його проведення, відповідність структури уроку його типу

1. Мобілізуючий початок уроку. Збудження уваги учнів.
2. Місце повторення попереднього матеріалу на уроці. Підтримання уваги учнів під час опитування.
3. Активізація розумової діяльності учнів під час відтворення матеріалу.
4. Вивчення нового матеріалу:
 - а) постановка навчальної проблеми. Створення проблемно–пошукової ситуації. Передбачення вчителем можливих труднощів і шляхи їх подолання. Спрямування сприйняття учнів на засвоєння нових фактів. Виховання потреби учнів у знаннях.
 - б) розв'язання навчальної проблеми. Шляхи активізації мислення учнів на уроці: порівняння і аналогія, аналіз і синтез, узагальнення і абстрагування, індукція та дедукція, встановлення причиново-наслідкових зв'язків між явищами. Чіткість формування визначень. Загальний підсумок розв'язання проблеми.
5. Закріплення нових знань на уроці. Способи впровадження знань у різних ситуаціях, осмислення зв'язку теорії з явищами навколишньої дійсності. Виявлення зв'язків нового матеріалу з раніше вивченим. Облік знань, вмінь і навичок, набутих на уроці. Об'єктивність і мотивація оцінок вчителя.

6. Завдання додому. Інструктаж вчителя про раціоналізацію прийомів розумової діяльності учнів вдома.

III. Аналіз змісту навчального матеріалу

1. Науково–теоретичний рівень уроку.
2. Відповідність змісту уроку вимогам програми.
3. Дотримання логіки мислення та викладу.
4. Відповідність змісту навчального матеріалу віковим особливостям учнів і рівню їхньої підготовки.
5. Зв'язок з практикою, сучасністю.
6. Виховний зміст дидактичного матеріалу.

IV. Майстерність вчителя

1. Знання учнів та індивідуальний підхід до них. Диференційований підхід до кращих учнів та учнів, які не встигають.
2. Контакт з класом, уміння підтримувати дисципліну. Спілкування з учнями.
3. Раціональне використання уроку.
4. Уміння вчителя проводити демонстрації, досліди та застосовувати ТЗН, мультимедійними засобами.
5. Педагогічний такт учителя.
6. Мовлення вчителя. Володіння голосом, мімікою, пантомімікою.
7. Які прийоми педагогічного спілкування використано на уроці?

V. Загальні результати уроку

Виконання плану уроку.

1. Рівень реалізації загальноосвітньої, розвивальної та виховної мети уроку.
2. Рівень засвоєння знань і способів діяльності учнів.
3. Загальна оцінка результатів та ефективності уроку.
4. Рекомендації щодо поліпшення якості уроку.

Планування роботи класного керівника

План складається з урахуванням умов роботи школи, її оточення, контингенту батьків, особливостей класного колективу.

Орієнтовна схема плану виховної роботи класного керівника

1. Мета і завдання виховного процесу.
2. Проблема школи.
3. Проблема класного колективу.
4. Діагностичне анкетування.
5. Заповіді класу.
6. Відомості про учнів класу.
7. Характеристика класу.
8. Самоврядування.
9. Розділи:
 - загальношкільні заходи;
 - виховні години (тематика);
 - індивідуальні бесіди;
 - індивідуальні бесіди з батьками;
 - патронаж окремих батьків;
 - відвідування уроків;
 - робота з учителями–предметниками;
 - загальні поради.

Орієнтовна програма виховної роботи класного керівника

Для кожної групи класів – середніх, підліткових і старших – визначаються провідні виховні завдання.

Реалізація системи виховної роботи зумовлює:

- формування основних інтегративних якостей особистості;
- безперервну педагогічну діагностику, що поступово переходить у самодіагностику, самопізнання;
- практичну діяльність викладачів та вихованців;
- оптимальне поєднання індивідуального виховання, виховання у колективі та самовиховання;
- розвиток загальної і педагогічної культури вчителів і вихованців.

Програма виховної роботи з молодшими підлітками (5–6 класи)

Провідне виховне завдання – формування моральної свідомості, відповідальності як риси особистості і навчання культури поведінки на основі керування собою.

Виховуються такі інтегративні якості: відповідальність, об'єктивна самооцінка, дисципліна, вміння підкорятися і керувати. Не менш важливий напрям виховної роботи – формування моральних позицій щодо протилежної статі, віку та рівня здібностей.

Форми роботи: зібрання групи, класні години, колективні творчі справи, екскурсії, походи, робота з активом.

Програма виховної роботи зі старшими підлітками (7–8 класи)

Основні завдання виховної роботи:

- формування громадської думки з важливих проблем життя, суспільних процесів, людських стосунків;
- розвиток самосвідомості та культури самопізнання;

- формування статевої самосвідомості і моральна підготовка до сімейного життя;
- формування економічного мислення.

Основні напрями:

1. Загальнолюдські моральні цінності (Моральне правило: "Знайди себе, перш ніж шукати щось інше").
2. Життєве самовизначення (Бесіда: "з чого починається дорослість").
3. Основи економічного виховання (Ознайомлення з економічними поняттями: "сімейний бюджет", "заробітна платня", "податок", "матеріальні та духовні цінності").
4. Самореалізація особистості підлітка (Бесіда: "Портрет нашого сучасника", психологічний практикум: "Як визначити свої можливості".)

Програма виховної роботи в старших класах (9–11 класи)

Молода людина, яка входить у життя, має володіти такими якостями:

- високим рівнем освіти і культури;
- швидкою адаптивністю до безперервних соціальних змін;
- ініціативою, заповзятливістю, працелюбством, організованістю;
- умінням володіти собою у складних життєвих ситуаціях, самодисципліною, самоконтролем, високою працездатністю;
- діалектичним світоглядом, необхідним для орієнтації у світі і в собі.

Виховання цих якостей здійснюється через комплексні цільові програми, що реалізуються спільно педагогами, батьками та учнями.

Орієнтовна схема звіту студента–практиканта

ЗВІТ

студента(ки) _____ групи, _____ курсу,
факультету_(Інституту) _____
Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

_____,
(прізвище, ім'я, по батькові)
який (а) проходив (ла) педагогічну практику
в ____ класі ЗОШ _____ ст. № _____
з _____ по ____ 200__ року

Звіт пишеться у відповідності зі змістом діяльності студента та індивідуальним планом роботи. Він є письмовим аналізом й узагальненням діяльності студента під час практики із зазначенням своїх досягнень і недоліків.

У звіті зазначається:

1. Аналіз та оцінка організації практики; загальна характеристика матеріальної бази школи, класу, в якій студент працював, кабінетів; узагальнення змісту навчально–виховної роботи вчителя–предметника та класного керівника.
2. Зміст виконання індивідуального плану практики:
 - що зроблено за планом?;
 - що не виконано і чому?;
 - яка робота спрямована на допомогу вчителю, класному керівникові?
3. Позитивні й негативні аспекти спілкування з учнями та вчителем.
4. Виконання завдань позакласної роботи згідно з індивідуальним планом: які виховні завдання розв'язувалися; які форми виховної роботи застосовувалися; аналіз власних досягнень і невдач у проведенні виховної роботи з учнями класу.
5. Документи школи, з якими ознайомились.
6. Яка була опрацьована психолого-педагогічна література.
7. Уміння та навички, набуті в процесі практики. Які завдання ставитимуться на майбутнє?
8. Міра оволодіння методикою роботи класного керівника.
9. Аналіз студентом-практикантом роботи, проведеної в класі.
11. Професійні враження від практики, її позитивні та негативні моменти; висновки.
12. Пропозиції щодо поліпшення організації та проведення педагогічної практики.

ДОДАТОК Б1**Структура узагальненого звіту**

(підготовлений у формі електронної презентації-коментаря (озвученого виступу-презентації))

1. ПІП студента, факультет, курс, група, форма навчання, освітня програма, вид практики, місце проходження практики, груповий керівник,
2. Мета, завдання практики.
3. Коротка характеристика бази практики, посилання на сайт/блог освітньої установи.
4. Коротка характеристика групи вихованців.
5. Виконані завдання під час проходження практики (проведено заняття/заходи з теми, підготовлено пакет документів з аналізу ходу практики (щоденник)).
6. Загальні, фахові компетентності, сформовані під час проходження практики.
7. Проблеми, труднощі, що виникли у процесі практичної підготовки.
8. Допомога, поради, настанови академічної спільноти під час проходження педагогічної практики (*керівники, учителі інші*).
9. Допомога, поради, настанови інших стейкхолдерів у процесі проходження педагогічної практики (*керівництво освітніх установ, батьки, учні, учителі, методичні працівники та інші*).
10. Поради, побажання, пропозиції щодо змісту програм практики, організації й проведення практичної підготовки, підготовки звітності, процедур захисту в умовах дистанційного навчання

**Зразок оформлення залікової загальнотабірної колективної
творчої справи**
Титульний аркуш

Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
(Назва бази проходження практики)

Кафедра педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

План-конспект загальнотабірної колективної творчої справи

«_____»,

проведеної студентом(кою) _____ групи, _____ курсу
факультету природничої і фізико-математичної освіти
ПІБ

_____ червня 20_ року

Методист табору (старший педагог-організатор): _____

Глухів-20__

Зразок плану-конспекту колективної творчої справи

Повна назва справи: «Стежками спортивного олімпу».

Укладач сценарію: ПІБ педагога-організатора.

Дата і час проведення: 27 червня 20__, 15.00.

Місце проведення: стадіон.

Вікова категорія цільової аудиторії: 9-17 років.

Мета справи: розширити та поглибити спортивні вміння та навички дітей.

Завдання:

- удосконалити спортивні навички ;
- розвинути гнучкість, спритність, швидкість;
- виховувати любов до спорту.

Оформлення, реквізити, обладнання: аудіоматеріали, тканина, банер з назвою справи, маршрутні листи, м'ячі, канат, кеглі, дартс.

План підготовки:

1. Обрання форми та теми проведення;
2. Проведення ради справи;
3. Опрацювання методичної літератури, підбір вправ та ігор;
4. Написання сценарію;
5. Підготовка реквізитів, оформлення;
6. Репетиції.

Прогнозований хід справи:

1. Оформлення, налаштування учасників на роботу;
2. Заспів;
3. Проходження станцій;
4. Оголошення результатів.

Хід справи

1. Організаційний етап

(Звучать фанфари, виходять дві дівчини)

1: – Що це? Дивись!

2: – Що таке?

1: – Та це ж олімпійські ігри!

2: – Невже?!

1: – Так, глянь, та це ж найкращі спортсмени світу!

2: – УРА! Ура! (підстрибує) Ми ж підемо?!

1: – Ну, звісно! Треба обов'язково розказати про це Наталці! Вона не повинна цього прогавити. (побігли)

2: – Наталко, чуєш?

1: – Наталко, ти де?

Н: – Та тут я! (виходить) Привіт, дівчата! Що вже трапилось? Чого бігли?

2: – Подивись сама хто до нас їде. (дають їй листівку, Наталка читає)

Н: – Теж мені, велике діло! Якись олімпійські ігри!

1: – Та ти що? Як можна не хотіти відвідати олімпійські ігри, де зібралися найспортивніші люди світу?!

2: – Тобі сподобається! Ну, пішли з нами! Побачиш, ти не пошкодуєш!

Н: – Та ні, дівчата, я щось не хочу! Та й не люблю я цього! Як на мене, там немає нічого справжнього! Вийшли, побігали, пострибали і все!

1: – Та це ж клопітка праця! Сама б лишень спробувала, перш ніж говорити!

Н: – От побачите! І спробую! Коли буде така можливість.

2: – Випаде, адже я купила нам чарівні квитки.

1: – І ми відправимось на найсправжнісінькі олімпійські ігри!

2: – У нас є багато квитків, і ми роздамо їх друзям, вони допоможуть тобі!

1: – Ну що, вирушаємо!

(Роздають всім маршрутні листи)

2. Реалізаційний етап

Станція №1 «Стрибки на батуті»

На станції знаходиться один педагог-організатор, який розповідає цікаві факти з історії виникнення стрибків на батуті. Після цього проводиться гра «Стрибки через канат» – діти стрибають через канат, намагаються за один раз стрибнути якомога більше дітей. Найактивніших дітей нагородити медалями.

Станція №2 «Дартс»

На станції знаходиться один педагог-організатор, який розповідає цікаві факти з історії виникнення дартс. Після цього діти по черзі кидають дротиками в ціль. Найвлучніших дітей нагородити медальками.

Станція №3 «Теніс»

На станції знаходиться один педагог-організатор, який розповідає цікаві факти з історії виникнення тенісу. Після цього діти набивають на тенісних ракетках м'ячі, хто набив найбільше, нагороджуються медалями.

Станція №4 «Важка атлетика»

На станції знаходиться один педагог-організатор, який розповідає цікаві факти з історії виникнення важкої атлетики. Після цього проводиться гра «Передай м'яч» – діти стають в коло і без допомоги рук передають м'яч, у кого м'яч падає, той вибуває з гри. Переможців нагороджують медалями.

Станція №5 «Кінний спорт»

На станції знаходиться один педагог-організатор, який розповідає цікаві факти з історії виникнення кінного спорту. Після цього проводиться гра «Стрибки з перепонами» – діти намагаються прострибати на імітованому коні, обходячи перепони – кеглі. Хто зіб'є найменшу кількість кеглів, того нагороджують медалями.

Станція №6 «Волейбол»

На станції знаходиться один педагог-організатор, який розповідає цікаві факти з історії виникнення волейболу. Після цього проводиться гра «Земля, небо, риби, птахи» – пояснюються правила, діти грають активно в гру. Найактивніших дітей нагороджують медалями.

Станція №7 «Футбол»

На станції знаходиться один педагог-організатор, який розповідає цікаві факти з історії виникнення футболу. Після цього діти ногами, по черзі набивають м'яч. Нагороджують медалями тих учасників, які набили найбільшу кількість разів.

3. Підсумковий етап

На останній станції педагоги-організатори визначають найактивніших дітей (до дівчат заходить Наталка.)

1: – О, Наталко!

2: – Ти вже повернулася?!

Н: – Так, дівчата!

1: – Щось ти втомлена... Стомилася?

Н: – Дівчата, я навіть не могла подумати, що це таке важке завдання і водночас цікаве!

1: – Тобі сподобалося?

Н: – Це була неймовірна та захоплююча подорож. Спасибі вам! (обіймає) Я сьогодні так багато побачила та спробувала!

2: – А вам сподобалося? (запитують дітей)

Н: – Дівчата, а ви не знаєте коли в нас знову олімпійські ігри?

2: – Що?

1: – Та ти ж лише звідти! (обурено йдуть)

Н: – Ну, дівчата! (виходить за ними)

ДОДАТОК Б3**Зразок оформлення титульної сторінки документації**

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Кафедра педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту
Документація
студента (ки) _____ групи, _____ курсу
факультету (інституту) _____
Глухівського НПУ імені Олександра Довженка

_____,
(прізвище, ім'я, по батькові)
який (яка) проходив (ла) педагогічну практику
у _____
(назва закладу)
з _____ по _____ 20__ р.

Груповий керівник: (Прізвище, ініціали)

Глухів - 20__

Схема оформлення календарно-тематичного плану з фізики/інформатики

(Повна назва школи)

Календарно-тематичний план
з фізики/інформатики в _____ класі
з _____ по _____
Вчитель: _____ (ПІБ, підпис)

№	Зміст навчального матеріалу	Дата	Прим.
Тема 1.			
Тема 2.			

Зразок оформлення календарно-тематичного плану з інформатики

Загальноосвітня школа №2 м. Глухів Сумської області
Календарно-тематичний план
з інформатики в ____ класі
з _____ р. _____ по _____ р. _____
Вчитель: _____ (Іванов А.А.)

№	Зміст навчального матеріалу	Дата	Прим.
Тема 1. Інформація. Інформаційні процеси та системи			(2 год)
1	1	Інформація. Інформаційні процеси. Способи подання й кодування інформаційних повідомлень.	
2	2	Інформаційні системи та технології. Поняття про інформаційну культуру та інформатичну компетентність. Об'єкти та їх властивості.	
Тема 2. Апаратне забезпечення інформаційних систем			(3 год)
3	1	Історія розвитку обчислювальної техніки. Типова архітектура персонального комп'ютера	
4	2	Пристрої обробки та зберігання даних.	
5	3	Пристрої введення та виведення даних. Правила техніки безпеки під час роботи на комп'ютері. Практична робота 1. Робота з клавіатурним тренажером	

Зразок оформлення плану-конспекту уроку з фізики

"Затверджую"

План-конспект
уроку фізики в 7 класі
школи № _____,

(прізвище, ім'я, по батькові вчителя)

Дата: _____

Тема: «Графіки рівномірного прямолінійного руху».

Мета уроку:

Навчальна. Показати учням, як можна за допомогою графіків охарактеризувати рівномірний прямолінійний рух; формувати навички побудови графіків руху; акцентувати увагу учнів на застосуванні математичних знань у фізиці.

Розвивальна. Розвивати навички міжособистісного спілкування, творчу активність

Виховна. Виховувати почуття колективізму, інтересу до предмета.

Тип уроку: комбінований

Обладнання: навчальна презентація, комп'ютер.

План уроку:

- I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП
- II. ПЕРЕВІРКА ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ
- III. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ
- IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ
- V. ЗАКРІПЛЕННЯ НОВИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ
- VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ
- VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

II. ПЕРЕВІРКА ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

III. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Запитання для фронтального опитування

1. Який рух називають рівномірним? Наведіть приклади.
2. Як знайти швидкість рівномірного руху тіла?
3. Назвіть одиниці швидкості руху.

4. Як обчислити шлях, пройдений тілом, якщо відомі швидкість його руху та час руху?

5. Як обчислити час руху, якщо відомі шлях і швидкість руху тіла?

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Спортсмен, велосипед якого має спідометр, рухається по трасі (рис. 1).

$t, \text{с}$	0	2	4	6	8	10
$l, \text{м}$	0	10	20	30	40	50

Швидкість руху, яку показує спідометр у будь-який момент часу, дорівнює 5 м/с. Як описати рух цього спортсмена і взагалі будь-якого тіла за допомогою графіків? Згадаємо, адже графіки руху тіл ви вивчали в курсі математиці 6 класу.

Будуємо графік залежності шляху від часу для рівномірного руху тіла

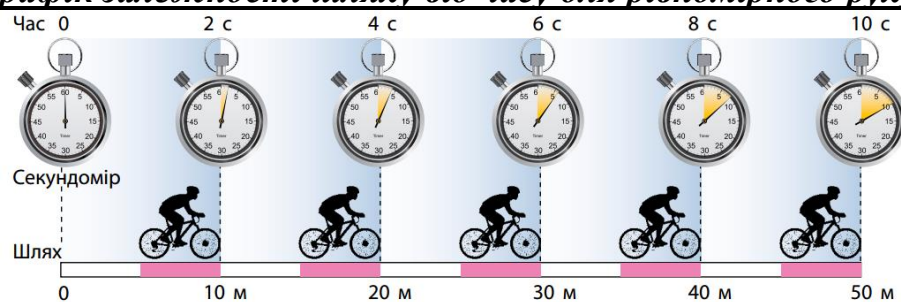

Рис.1

Побудуємо графік залежності шляху, що долає велосипедист (див. рис. 1), від часу спостереження — графік шляху.

Для побудови графіка виконаємо такі дії.

1. Заповнимо таблицю відповідних значень часу t руху спортсмена та шляху l , який він долає за цей час.

2. Проведемо дві взаємно перпендикулярні осі (рис.2).

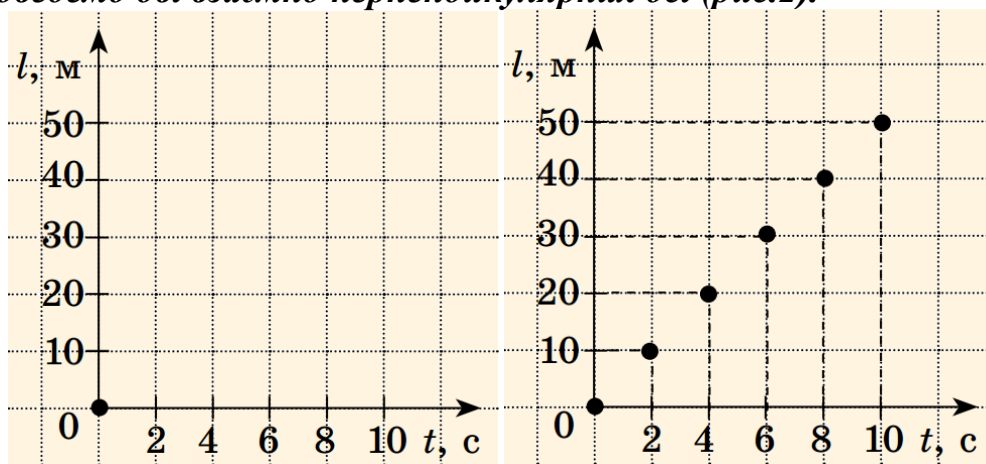

Рис. 2

Рис. 3

3. Побудуємо точки з координатами: $(0; 0)$, $(2; 10)$, $(4; 20)$, $(6; 30)$, $(8; 40)$, $(10; 50)$. (рис.3)

4. З'єднаємо побудовані точки лінією (рис. 4). Отриманий відрізок прямої — графік шляху велосипедиста.

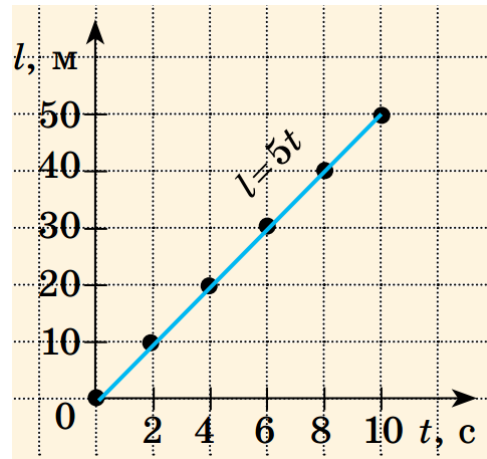

Рис.4

Велосипедист рухається рівномірно, тому шлях, який він долає, можна визначити за формулою $l=5t$ — рівняння залежності шляху, який долає велосипедист, від часу спостереження.

У разі рівномірного руху графік шляху — це завжди відрізок прямої, нахиленої під певним кутом до вісі часу.

З'ясуємо, про що можна дізнатися за графіком шляху

Графік шляху дає багато корисної інформації. За графіком шляху можна:

- 1) дізнатися про характер руху тіла;
- 2) визначити шлях, який долає тіло за певний інтервал часу;
- 3) визначити швидкість руху тіла;
- 4) порівняти швидкості руху тіл: чим більше швидкість руху тіла, тим більший кут між графіком шляху та віссю часу (рис. 5).

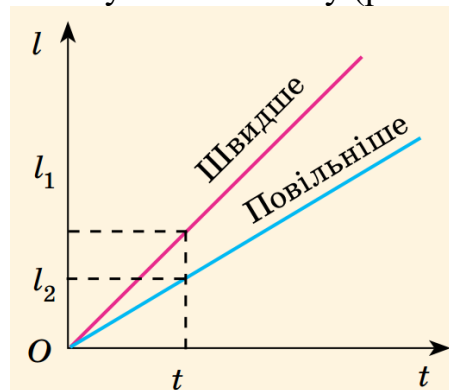

Рис.5

Задача. За графіком шляху, який пододало тіло за 4 години (рис. 6), дізнайтеся: 1) як рухалось тіло; 2) який шлях пододало тіло за першу годину; за наступні дві години; 3) якою була швидкість руху тіла на кожній ділянці.

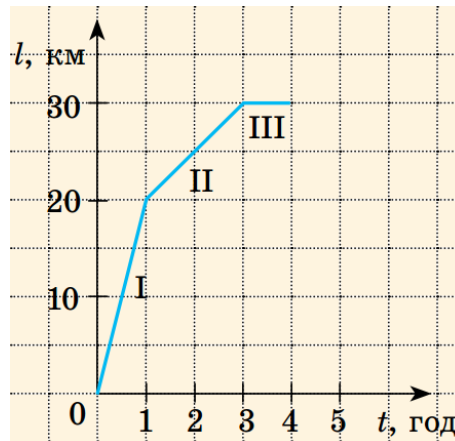

Рис.6

Розв'язання

Із графіка бачимо, що весь шлях складається з трьох ділянок, на кожній з яких тіло рухалось рівномірно (графік шляху тіла — відрізки прямих).

Ділянка I. За графіком шлях, який пододало тіло за першу годину, дорівнює 20 км, тому швидкість руху тіла становила:

$$v_I = \frac{l_I}{t_I} = \frac{20 \text{ км}}{1 \text{ год}} = 20 \frac{\text{км}}{\text{год}}$$

Ділянка II. За наступні 2 години тіло по долало шлях

$l_{II} = 30 \text{ км} - 20 \text{ км} = 10 \text{ км}$. Відповідно швидкість руху тіла дорівнювала:

$$v_{II} = \frac{l_{II}}{t_{II}} = \frac{10 \text{ км}}{2 \text{ год}} = 5 \frac{\text{км}}{\text{год}}$$

Ділянка III. Останню годину шлях не змінювався, отже, тіло зупинилось:

$l_{III} = 30 \text{ км} - 30 \text{ км} = 0 \text{ км}$. $v_{III} = 0$.

Аналіз результатів. Із графіка бачимо, що ділянка I графіка складає з віссю часу більший кут, ніж ділянка II. Тому ділянка I відповідає більшій швидкості руху тіла. Результат є цілком реальним.

Будуємо графік швидкості рівномірного руху тіла

Повернемося до велосипедиста, який рухається рівномірно зі швидкістю $v = 5 \text{ м/с}$ (див. рис. 7). Побудуємо графік залежності швидкості його руху від часу спостереження — графік швидкості руху.

Для побудови графіка виконаємо такі дії.

1. Заповнимо таблицю відповідних моментів часу t руху спортсмена та швидкості руху v , яку він мав у ці моменти часу:

$t, \text{ с}$	0	2	4	6	8	10
$v, \text{ м/с}$	5	5	5	5	5	5

Рис.7

2. Проведемо дві взаємно перпендикулярних осі (рис.7).
3. Побудуємо точки з координатами (0; 5), (2; 5), (4; 5), (6; 5), (8; 5), (10; 5).
4. З'єднаємо точки лінією. Отриманий відрізок прямої — графік швидкості руху велосипедиста.

У разі рівномірного руху графік швидкості руху тіла — відрізок прямої, паралельної осі часу.

З'ясуємо, про що можна дізнатися за графіком швидкості руху тіла

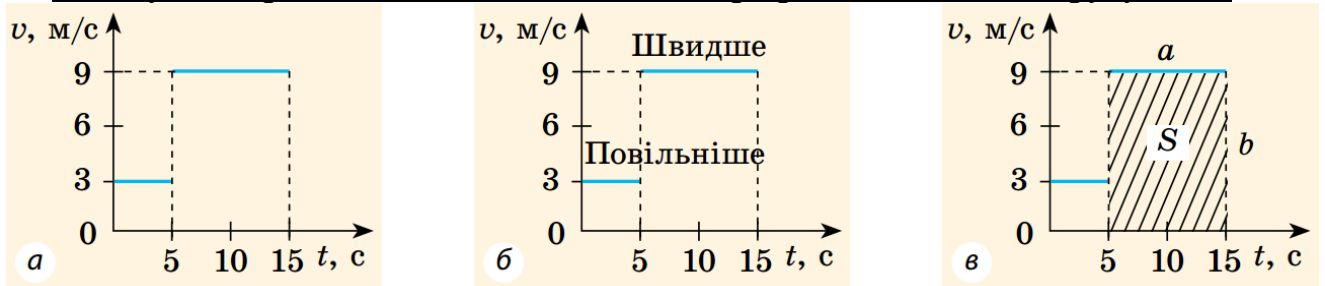

Рис.8

Розглянемо графік швидкості руху деякого тіла (рис. 8, а) і дізнаємося про його рух якнайбільше.

1. Протягом інтервалу часу від 0 до 5 с і протягом інтервалу часу від 5 до 15 с тіло рухалось рівномірно, оскільки графік швидкості руху — відрізки прямих, які паралельні осі часу.

2. Швидкість руху тіла протягом останніх 10 с спостереження більша, ніж протягом перших 5 с, оскільки друга ділянка графіка розташована вище від осі часу, ніж перша ділянка (рис. 8, б).

У даному випадку:

$$v_1 = 3 \frac{\text{м}}{\text{с}} \text{ — на інтервалі часу від 0 до 5 с;}$$

$$v_2 = 9 \frac{\text{м}}{\text{с}} \text{ — на інтервалі часу від 5 до 15 с.}$$

3. Можна визначити шлях який пододало тіло (згадайте: $l=vt$). Наприклад, за інтервал часу від 5 до 15 с тіло пододало шлях 90 м:

$$l_2 = v_2 t_2 = 3 \frac{\text{м}}{\text{с}} \cdot (15 \text{ с} - 5 \text{ с}) = 90 \text{ м.}$$

V. ЗАКРІПЛЕННЯ НОВИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Бесіда за питаннями

1. Який вигляд має графік шляху в разі рівномірного руху?
2. Як за графіками шляхів двох тіл порівняти їхні швидкості руху?

3. Який вигляд має графік швидкості рівномірного руху тіла?

4. Як за графіками швидкостей двох тіл порівняти їхні швидкості руху?

5. Як за графіком швидкості руху тіла визначити шлях, подоланий тілом?

Розв'язування задач

1. За графіком залежності $l(t)$, поданому на рис. 9, визначте швидкість руху автомобіля і побудуйте графік залежності $v(t)$.

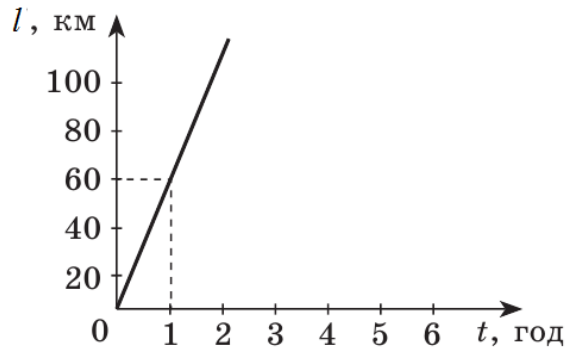

Рис.9

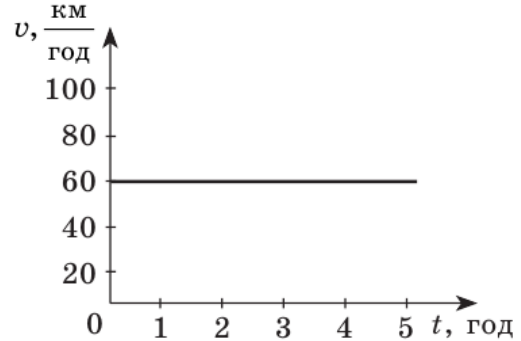

Рис.10

Відповідь: $v = \frac{l}{t}$; $v = \frac{60 \text{ км}}{1 \text{ год}} = 60 \frac{\text{км}}{\text{год}}$. Графік див. на рис. 10.

2. На графіку, поданому на рис. 11, виберіть ділянку, що відповідає рівномірному руху тіла, і визначте швидкість цього руху. Побудуйте графік залежності $l(t)$, що відповідає цій ділянці, і визначте шлях, пройдений тілом за 2 с.

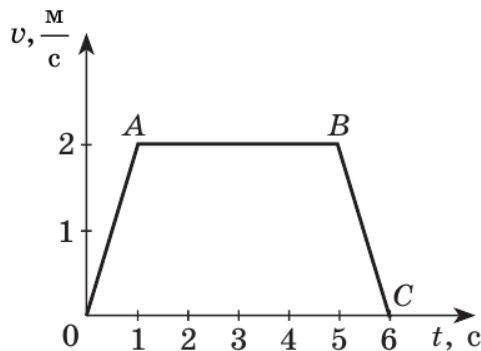

Рис.11

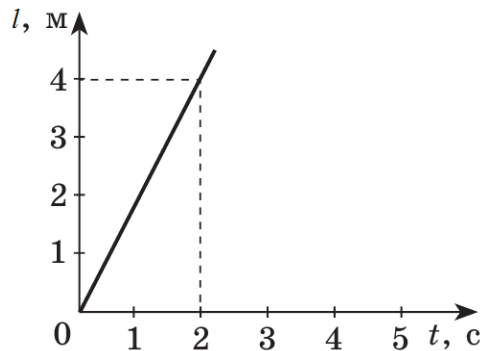

Рис.12

Відповідь: Рівномірному руху відповідає ділянка АВ; $v = 2 \frac{\text{м}}{\text{с}}$; графік див. на рис.12; для даної ділянки: $l = 2t$, при $t = 2\text{с}$ $l = 4 \text{ м.}$)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вивчити § 10, Вправа № 10 (2-4)

Зразок оформлення плану-конспекту уроку з інформатики

"Затверджую"

План-конспект

уроку інформатики в 9 класі
школи № _____,

(прізвище, ім'я, по батькові вчителя)

Дата: _____

Тема: «З кого винахідники «списали» комп'ютер».

Цілі уроку:

- допомогти учням засвоїти поняття архітектура ЕОМ, схему будови комп'ютера, дати перші основні поняття, необхідні для початкової роботи на комп'ютері.
- виховання інформаційної культури учнів, уваги, охайності, дисциплінованості.
- розвиток пізнавальних інтересів, навичок роботи з мишею і клавіатурою, самоконтролю, вміння конспектувати.

Обладнання: дошка, комп'ютер, комп'ютерна презентація.

Тип уроку і методи його проведення: комбінований урок; методи: бесіда..

План уроку:

№ п/п	Етапи уроку	Час, хв	Організаційно-методичні вказівки
I	Організаційна частина	1	
II	Перевірка домашнього завдання	7	
III	Оголошення теми і мети уроку Теоретична частина	10	
IV	Практична частина	12	
V	Домашнє завдання	2	
VI	Питання учнів	5	
VII	Підведення підсумків уроку	2	

Хід уроку:

I. Організаційна і мотиваційна частина.

Вітання, перевірка присутніх. Пояснення ходу уроку.

II. Перевірка знань.

На минулих уроках ми говорили про інформацію, її властивості, кодування інформації. Для перевірки того як ви засвоїли цю тему давайте пройдем тест. Запустите програму Internet Explorer. На сторінці (її адреса <http://server>), що завантажилася, знайдіть посилання Тести-online. Перейдіть за посиланням на сторінку з тестами. Введіть своє ім'я і клас, виберіть тест «інформація», натискуйте кнопку почати тест. Кожне запитання має кілька варіантів відповіді, виберіть той, який ви вважаєте за правильний. Після відповіді на всі запитання натискуйте кнопку перевірити.

III. Теоретична частина.

З цього уроку ми починаємо знайомство з комп'ютером. Спочатку мова піде про технічну будову комп'ютера. У інформатиці є таке поняття: «архітектура ЕОМ».

Під **архітектурою ЕОМ** розуміють опис пристрою і принципів роботи комп'ютера, достатнє для користувача і програміста. Архітектура не включає конструктивних подробиць пристрою машини, електронних схем. Ці відомості потрібні конструкторам, фахівцям з наладки і ремонту ЕОМ.

З давніх часів люди прагнули полегшити свою працю. З цією метою створювалися різні машини і механізми, що підсилюють фізичні можливості людини. Комп'ютер був винайдений в середині ХХ століття для посилення можливостей інтелектуальної роботи людини, тобто роботи з інформацією.

З історії науки і техніки відомо, що ідеї багатьох винаходів людина підглянула у природі. Наприклад, ще в XV столітті великий італійський учений і художник Леонардо да Вінчі вивчав будову тіл птахів і використовував ці знання для конструювання літальних апаратів. Російський учений Н.Е.Жуковський, основоположник науки аеродинаміки, також досліджував механізм польоту птахів.

(словесний метод: розповідь)

Створення проблемної ситуації.

- **А з кого списали комп'ютер?**

З самого себе. Лише людина постаралася передати комп'ютеру не свої фізичні, а свої інтелектуальні здібності, тобто можливість роботи з інформацією.

По своєму призначенню **комп'ютер** – це універсальний технічний засіб для роботи з інформацією. За принципами своєї будови *комп'ютер* – це модель людини, що працює з інформацією.

(проблемний метод)

Є чотири основні компоненти інформаційної функції людини:

- прийом (введення) інформації;
- запам'ятовування інформації (пам'ять);
- процес мислення (обробка інформації);
- передача (вивід) інформації.

Комп'ютер включає пристрої, що виконують ці функції мислячої людини:

- пристрої введення,
- пристрої запам'ятовування (пам'ять),
- пристрій обробки (процесор),
- пристрої виводу.

Працюючи з інформацією, людина користується не лише тими знаннями, які пам'ятає, але і книгами, довідниками і іншими зовнішніми джерелами.

В комп'ютера теж є два види пам'яті: *оперативна (внутрішня) і довготривала (зовнішня) пам'ять.*

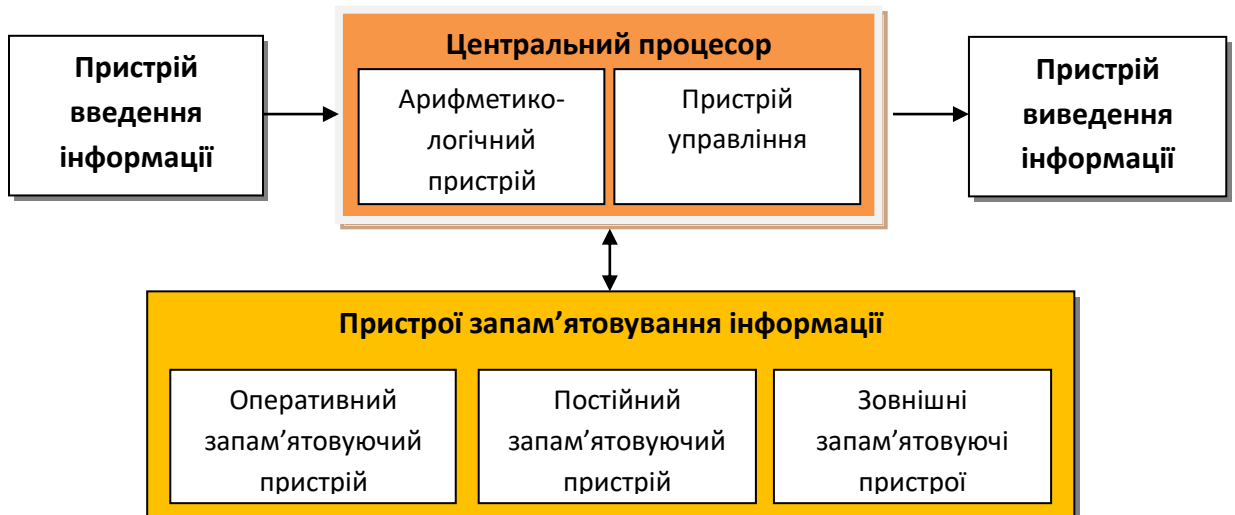

Схема будови комп'ютера вперше була запропонована в 1946 р. американським вченим Джоном фон Нейманом. Дж. фон Нейман сформулював основні принципи роботи ЕОМ, які багато в чому збереглися і в сучасних комп'ютерах.

Але не можна ототожнювати «розум комп'ютера» з розумом людини. Важлива відмінність в тому, що робота комп'ютера строго підпорядкована закладеною в нього програмою, людина ж сама управляє своїми діями.

Програма – це вказівка на послідовність дій (команд), яку повинен виконати комп'ютер, аби розв'язати поставлене завдання обробки інформації.

Інформація, що обробляється на комп'ютері, називається **даними**. Під час виконання програми вона знаходиться у внутрішній пам'яті.

Таким чином, **комп'ютер** є сукупністю пристроїв і програм, що керують роботою цих пристроїв.

Апаратне забезпечення – система взаємозв'язаних технічних пристроїв, що виконують введення, зберігання, обробку і виведення інформації.

Програмне забезпечення – сукупність програм, що зберігаються на комп'ютері.

(словесний метод: розповідь)

Тепер дайте відповідь на кілька запитань:

1. Що називається архітектурою ЕОМ?
2. Перерахуйте основні пристрої, що входять до складу ЕОМ.
3. Перерахуйте основні пристрої, що входять до складу комп'ютера.
4. Яке призначення в кожного з них?
5. У чому відмінність між внутрішньою і зовнішньою пам'яттю?

(практичний метод)

IV. Практична частина.

Сьогодні на практичній частині заняття ми продовжимо освоювати клавіатуру. **Ваша мета сьогодні навчитися редагувати, тобто змінювати текст.**

Учні мають навички роботи з клавіатурою, запускають клавіатурний тренажер і виконують завдання по «сліпому друку».

Для роботи з клавіатурою використовуватимемо вже знайому програму «Блокнот». На робочому столі знайдете значок текстового файлу «Урок5 Практика». Відкрийте його подвійним клацанням.

Ваше завдання - внести до цього тексту свої дані. Для цього необхідно переміщатися по тексту (використовуємо кнопки управління курсором), видаляти символи (кнопки [Backspace] і [Delete]) і друкувати свій текст.

Учні виконують завдання.

(практичний метод)

V. Домашнє завдання.

Знати, що таке архітектура ЕОМ, схему пристрою комп'ютера. Учням, які мають комп'ютери вдома, продовжувати освоювати «сліпий десятипальцевий метод друку».

Додаткове завдання: знайти інформацію про Джона фон Неймана.

VI. Питання учнів.

Відповіді на питання учнів.

VII. Підсумок уроку.

Підведення підсумку уроку. Виставляння оцінок.

На уроці ми дізналися, що таке архітектура ЕОМ, з кого винахідники «списали» комп'ютер, схожість і відмінність людини і комп'ютера. Так само ми навчилися редагувати текстову інформацію в комп'ютері.

ДОДАТОК В.3**Схема оформлення виховного заходу з
фізики/інформатики**

Виховний захід повинен містити: тему, мету, завдання, дату проведення, місце проведення, програму, дійових осіб та виконавців, сценарій; підпис класного керівника, вчителя та методиста з оцінками кожного.

Схема оформлення виховного заходу:

Тема: _____

Мета: _____

Завдання: _____

Місце проведення: _____

Програма _____

Дійові особи та виконавці _____

Сценарій заходу _____

Класний керівник _____

Вчитель _____

Методист _____

ДОДАТОК Г

Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики на особистість учня

I. Загальні відомості про сім'ю учня

1. Прізвище, ім'я дитини, вік.
2. Структура сім'ї (повна, неповна).
3. Склад сім'ї, вік батьків, фах, освіта.
(Описати, як впливають (впливали) на розвиток дитини і становлення її характеру, формування особистості структура сім'ї, вік, фах та освіта батьків, якщо є брати й сестри, то зазначте їх вплив).

II. Загальний розвиток, обізнаність

1. Інформованість у різних галузях знань (Наведіть приклад).
2. Джерела отримання інформації:
 - а) школа;
 - б) сім'я;
 - в) позашкільні заклади;
 - г) самоосвіта.
3. Новоутворення вікового періоду (наявність, ступінь розвитку).

III. Пізнавальні процеси

1. Особливості пам'яті (хороша, середня, погана. Наведіть приклад, у чому це виявляється або доведіть емпіричним шляхом).
2. Мислення (який вид мислення є провідним; які форми та операції мислення актуалізуються під час вирішення різних завдань. Наведіть приклад, у чому це виявляється або доведіть емпіричним шляхом).

IV. Емоційно-вольова спрямованість

1. Вимогливість, цілеспрямованість, критичність. Схильність до навіювання, страху. (Навести приклад).
2. Емоційність та її вплив на створення позитивного (негативного) фону в групі (Навести приклад).

У. Особистісний розвиток

1. Самооцінка та її вплив на міжособистісні відносини з членами групи, мікрогрупи.
2. Особистість і прояви групового тиску. Конформність (неконформність), референтність (нереферентність).
3. Інтереси, ціннісні орієнтації в системі соціальної спрямованості класу.
4. Соціальні чекання групи від особистості:
 - а) ступінь прояву до дитини симпатії (антипатії);
 - б) чи має стійких друзів, чи обмежується ця дружба групою, чи виходить за її межі;
 - в) чи користується авторитетом;
 - г) прояви конфліктності, компромісу (описати 1-2 ситуації).
5. Організаторські можливості дитини:
 - а) ступінь прояву рис виконавця та керівника.
 - б) тактовність.

6. Ступінь самоконтролю дитини. Рівень її моральної вихованості в системі соціальної спрямованості класу (запропоновані пункти проілюструвати прикладами або довести емпіричним шляхом).

Висновки, рекомендації.

У висновках Ви стисло викладаєте основні особливості дитячої особистості, з'ясовані в результаті спостережень і дослідження, в цілому. Рекомендації мають бути конкретними, придатними для застосування вчителем на практиці з метою корекції з'ясованих Вами поведінкових відхилень, недоліків характеру дитини тощо.

Примітки:

1. Ви повинні обов'язково провести 2-3 методики з будь-яких запропонованих розділів майбутньої характеристики.
2. Звертаємо Вашу увагу, що з цього приводу у студентів виникає багато запитань, тому вибір таких методик має бути доцільним, інформативним, щоб краще розкрити особливості дитячої особистості. Наприклад, запитують про методику, яка допомагає з'ясувати короточасну пам'ять: наскільки цей вид пам'яті важливий у навчальній діяльності, зокрема у засвоєнні певного матеріалу? – мабуть, доцільніше з'ясувати механічну або смислову пам'ять, механічне або смислове запам'ятовування.